Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 130 (7130)
ИЮНИИН 3
ПЯТНИЦА
1955 он

Сэн 20 мүнгэн

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Малай фермые даагшадаар эрхим хүнүүдээ табиха

«Малажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ехэдхэхэ тухай» тогтоол дээрээ КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленум колхозуудай ба совхозуудай малай фермэнүүдые Парти, Правительствын хараалһан хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлжэ шадаха, мэргэжэлтэй һайн кадрнуудаар хангаха тушаа онсо анхарал хандуулһан байна. Тиин малай фермэнүүдые даагшадай составые бэхижүүлжэ, энэ хүдэлмэридэ коммунистнууд болон комсомолецуудай, малажалай новаторнуудай ба мэргэжэлтэдэй дундаһаа һайн эмхидхэгшэдые шэлэжэ эльгээхэ гэһэн зорилго партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудай урда табигдаа һэн.

Манай республика дотор малай фермые даагшадаар эрхим хүнүүдээ табиха талаар зарим тэды хүдэлмэри хэгдэһэн бии. Жэшээлхэдэ, партиин Курумканай айком, аймгүйсэдком малай фермые даагшадаар шадабаритай коммунистнууд, комсомолецууд болон партийнабэшэ эдэн эдэбхитэдые эльгээһэн байха юм. Түрүүндээ ВЛКСМ-эй айкомой нэгэдэхи секретарь байһан нүхэр Доржиев, долоон жэлэй һургуулиин директор коммунист нүхэр Цыбиков гэгшэд Сталинай болон Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудай үүлтэрэй үнеэдэй фермые даагшадаар томилогдоо. Партиин айкомой инструктор нүхэр Будаев Кировэй нэрэмжэтэ колхозой хонинной-товарна фермые даагшаар һаяхан эльгээгдэбэ. Аймагай эмхи зургаануудта хүдэлмэрилжэ байһан А. И. Иванов, Д. М. Эрдынеев, Г. Б. Домшоев болон бусад коммунистнууд колхозуудта эльгээгдэжэ, МТФ болон ОТФ-е даагшадаар томилогдоһон байна. Хамтадаа колхозуудта хүлхөөр 40 гаран коммунистнууд, мүн хэдэн олон комсомолецууд болон партийнабэшэ эдэбхитэд эльгээгдэбэ. Тэрэнэй ашаар аймагай колхозуудай партийна эхин организацинууд нилээд бэхижэжэ, тэдэнэй эхи фермэ болон бригаданууд һайн хүтэлбэрилэгшэдтэй болоһон байна.

Гэбэшье, республикын олонхи аймагуудта малай фермэнүүдые даагшадай составые бэхижүүлхэ талаар өөдтэй юумэ хэгдээгүй байнаар. КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумһээ хойшо дүрбэн һараһаа үлүүтэй саг үнгэрөөшье, Бичурын, Сэлэнгын, Кяхтын, Закаменай болон бусад аймагуудай партийна, советскэ организацинууд малай фермые даагшадаар дүй дүршэл ехэтэй коммунистнууд болон комсомолецуудые табиха тулада ямаршье оролдолго гаргаагүй байна.

Тэрэнэй эсэстэ малай фермэнүүдые даагшадаар олон ушарта эрэнхы эрдэм болон шадабари багатай, харюусалгагүй хүнүүд хүдэлмэрилжэ байһаар. Малай фермэнүүдтэ ажал хүдэлмэриин һулаар эмхидхэгдэһэн, түрүү дүй дүршэлэй үсэд нэбтэрүүлэгдээгүй, зоотехническэ заабариин ёһоор малые зүбөөр харууһалгын эмхидхэглээгүй дээрэһээ үнгэрһэн долоон һарын туршада малай ашаг шэмые дээшэлүүлжэ шадаагүй, малые хоролтодо оруулһан колхозууд олон байха юм. Жэшээлхэдэ, Кударын, Бичурын, Кяхтын аймагуудай колхозууд юрэнхы дээрэнь абажа харахада, үнгэрһэн 7 һарын туршада нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо үнеэн бүриһөө һү багаар һааһан байна. Мүн олохон колхозуудай хониной фермэнүүдтэ харууһалгын муугаар эмхидхэгдэһэн дээрэһээ хурьгад гарзада олоор ороо. Иимэ байдалые саашадаа тэсэжэ болохогүй.

Малажалые хүтэлбэрилгэ һайжаруулхадаа, партийна, советскэ хүдөө ажахын органууд нэн түрүүн малай фермэнүүдые даагшадаар эрхим һайн кадрнуудые табиха ёһотой. Мүнөө үедэ аймаг бүхэндэ энэ зорилгые бэелүүлхэ дүүрэн арга боломжо бии. Гээгдэнги колхозуудые түрүү зэргэдэ гаргахын түлөө артелиин түрүүлэгшээр эрдэмтэй, һайн эмхидхэгшые табихаһаа гадна, фермэ болон бригадануудай хүтэлбэрилэгшэдөөр мүн лэ бэрхэ, мэргэжэлтэй хүнүүдые томилхо хэрэгтэй.

Ушар иимэһээ МТС-эй зонодохи партиин айкомуудай инструкторска группанууд, колхозуудай партийна эхин организацинуудай секретарьнууд болон колхозой түрүүлэгшэнэртэй хамта малажалые хүтэлбэрилхэ кадрые шэлэн олохо ба тэдэниие хүмүүжүүлхэ хэрэгые эрид һайжаруулха ёһотой.

Малажалай ашаг шэмые ойрын 2—3 жэлдэ хоёр, хоёрһоо үлүү дахин ехэдхэхэ гэһэн шухала зорилгые амжалтатайгаар бэелүүлхэ гээшэ аймагуудай партийна организацинуудай эгээн харюусалгатай хэрэг мүн. Тиимэһээ хүдөө ажахын энэ тон шухала һалбари дээрэ ошожо хүдэлмэрилхэ, партиин ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолые бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлгэдэ хабаадалсаха ябадал коммунист, комсомолец бүхэнэй нангин уялга болоно.

Колхозуудай партийна болон комсомольско организацинууд үйлэдбэри дээрэ коммунистнуудай ба комсомолецуудай ямараар хубаарилагдан табигдаһаниие хаража үзөөд, малажалда шадаал һаа олон коммунистнууд болон комсомолецуудые эльгээжэ, тэдэнэй ажалдань үдэр бүри туһалха зэргэтэй.

Аймагуудай партийна, советскэ организацинууд, МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд малай фермэнүүдые һайн эмхидхэгшэдээр хангаһаараал һанаагаа амарха бэшэ, харин тэдэнтэй семинар үнгэргэжэ, дүй дүршэлөө халан абалсалгые эмхидхэхэ ёһотой.

Мүнөө үедэ малай фермэнүүдтэ һү һааха, нооһо хайшалха эгээн харюусалгатай саг ерэбэ. Зунай бэлшээриин үедэ малые зүбөөр адуулжа таргалуулха, һү шэмыень дээшэлүүлхэ хэрэгтэ анхарал ехээр табигдаха зэргэтэй. Зоотехнигүүд болон ветеринарна хүдэлмэрилэгшэд мал адуулагшадта зүбөөр, загон баримталжа мал адуулха дүй дүршэлые хэрэглэхэдэнь туһалха, үнеэдые бэлшээри дээрэнь ошожо һааха ябадалые эмхидхэхэ зэргэтэй.

Малай фермэнүүдые даагшадаар эрхим хүнүүдээ табиха, малшадай дунда ойлгууламжын болон культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие эрид һайжаруулха хэрэгые партиин айкомууд, колхозуудай партийна организацинууд богони болзорто шиидхэхэ зэргэтэй.

Республикын аймагуудта хабарай тарилгын, пар хахалалгын ябаса тухай 1955 оной июниин 1-нэй мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Хабарай тарилга	Тэрэ тоодо: Кукуруза тарилга	Тэрэ тоодо: Хартаабха тарилга	Пар хахалалга
Бичурын	85,2	91,0	40,6	61,7
Тарбагатайн	85,1	93,7	92,2	42,7
Түнхэнэй	82,8	85,9	81,8	22,4
Байкало-Кударын	81,6	80,6	68,6	153,6
Хэжэнгын	80,7	93,5	5,5	28,6
Кяхтын	80,5	99,1	44,4	49,0
Мухаршэбэрэй	80,3	97,9	49,6	18,3
Кабанскын	79,1	70,5	71,9	26,9
Иволгын	78,8	119,6	58,4	29,2
Яруунын	77,1	61,8	46,2	15,5
Закаменай	76,4	71,4	80,0	24,6
Хоринн	75,4	91,0	18,0	13,4
Торинн	75,3	102,7	65,9	9,5
Прибайкальска	75,3	100,6	69,3	11,2
Кударын	75,3	103,6	75,5	46,5
Заиграйн	74,3	95,5	64,9	30,6
Сэлэнгын	66,4	76,9	23,3	39,3
Курумканай	65,6	99,5	89,4	32,5
Зэдын	64,8	76,9	46,1	34,1
Баргажанай	63,1	51,8	71,3	51,1
Баунтын	61,3		22,2	

Советскэ Союзай загаһанай промышленностиин бүхы морягуудта, загаһашад-колхозннгуудта, хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ, научна хүдэлмэрилэгшэд болон албахаагшадта

Мурманска ба Архангельска областьнуудай загаһанай промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд ба загаһашад-колхознигуудай хандаһан ХАНДАЛГА

Хүндэтэ нүхэд!

Коммунистическэ партиин хүтэлбэрилжэ байгаа агууехэ советскэ гүрэн коммунизм тээшэ этигэлтэйгээр дабшажа ябана. Советскэ засагай жэлнүүдэй туршада Советскэ Союзай алас хойто зүгтэхи индустриальна центрнүүдэй нэгэниинь болоһон Кольско хахад арал дээрэ ажаһуудаг советскэ хүнүүд манай ороной бүхы арадуудтай хамта шэн зоригтойгоор ажаллажа байна. Урдань бүдүүлиг аргаар загаһа барилга эрхилдэг байһан олзоборилгонууд Парти, Правительствын халуун анхарал оролдолгын ашаар мүнөө олон миллион центнер загаһа үгэжэ байдаг, эрхим техникээр зэбсэглэгдэһэн загаһанай промышленность болоо.

Мурманска ба Архангельска областьнуудай загаһанай промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд ба загаһашад-колхознигууд манай ороной экономикые саашадань дэбжээхын, советскэ арадай ажана байдалые улам һайжаруулхын түлөө тэмсэлдэ советскэ арадай дайшалхы программа болоһон, Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй январска Пленумэй шиидхэбэринүүдые тон ханамжатайгаар угтаа.

КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө бүгэдэ арадай тэмсэлдэ өөһэдынгөө нэрэ түрэдэ хүрэмэ оруулалта хэхын тулада загаһа барилгые нилээд ехээр дээшэлүүлхэ, хүдэлмэридэхи дутагдалнуудаа усадхаха, техникые һайнаар ашаглаха, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, продукциин өөрын үнэые хямдаруулха хэрэгтэй гэжэ бидэнэр гүйсэд мэдэнэбди.

Загаһанай промышленностиин олзоборилгын флодой морягууд болон загаһа барилгын Мурманска бассейнэй загаһашад-колхознигууд эгээ шэнэ техникэ ашаглан, загаһа барилгые һүүлэй жэлнүүдэй туршада нилээд ехэдхэһэн байна, мүнөө манай орон дотор загаһа барилгын ниитэ хэмжээнэй дүрбэнэй нэгэнһээ үлүүень барина.

Табадахи табанжэлэй дүрбэн жэлэй турша соо Мурманска бассейндэ загаһа барилга 2,4 дахин, тиихэдэ сельдь барилга 3,3 дахин ехэ болоһон байна. 1954 ондо 1953 онойхидо орходоо 2306 мянган центнер загаһан үлүү ехээр баригдаа.

Баримсаараа хүргэһэн загаһанай товарнуудые үйлэдбэрилгэ һүүлэй дүрбэн жэлэй турша соо нэгэ хахад дахин, загаһанай тоһо — 1,8 дахин, загаһанай талха — 2,2 дахин, консервнүүдые — 2,6 дахин ехэ болоо. Бассейнэй загаһанай промышленностиин морягууд болон хүдэлмэришэдэй ажалай бүтээсэ 45,7 процент ургаһан байна.

Эдэ амжалтанууд загаһашадай ажалай условиие һайжаруулха ба загаһанай промышленностиие эрхим техникээр зэбсэглэхэ тушаа Парти, Правительствын саг үргэлжын анхарал оролдолгын ашаар туйлагдаа. Социалистическэ мүрысөөнэй түрүүшүүл, үйлэдбэриин новаторнууд техникые һайнаар ашаглана, олзоборилгын шэнэ районуудые нээнэ, океаническа сельдиие түхэреэн жэл соо баридаг болоо, загаһа барилгын зэбсэгүүдые, загаһа буйлуулгын арга методүүдые, судна заһабарилгые ба хүдэлмэриин бусад процессүүдые нарижуулан һайжаруулна. Үйлэдбэриин новаторнууд, түрүү олзоборилгошод — капитанууд нүхэд Баев, Маклаков, Лапин, Калинич, Чернов, Аранович, Белобородов, Селин, Приходько, Дидерихс гэгшэдэй; загаһа барилгын ба буйлуулгын мастернууд нүхэд Турунтаев, Приймаченко, Белко, Яриньгин, Данилов, Сухоруков, Шепников, Елисеев, Турков, Куроптев, Погодин; эрье шадарай предприятинуудай хүдэлмэришэд Митронина, Маланина, Огаркова, Игнашкина, Бабий, Захаров, Богданов, Чирков, Рогачев, Петров, Долгов ба бусад олон хүнүүдэй нэрэнүүд Мурманска ба Архангельска областьнуудай ажалшадта мэдээжэ юм.

«Новороссийск» гэжэ загаһа барилгын траулерай экипаж 1954 ондо 74 мянга гаран центнер загаһа барижа, жэлэйнгээ түсэб 159,2 процент дүүргээ. «Киров» гэжэ траулерай экипаж жэлэй турша соо 60 гаран мянган центнер загаһа барижа, жэлэйнгээ түсэб 152,5 процент дүүргэһэн байна. Загаһа барилгын № 4123 дунда хэмжээнэй траулерай экипаж арба гаран мянган центнер сельдь бариһан, «Терский рыбак» гэжэ загаһа барилгын колхозой «Метель», Молотовой нэрэмжэтэ загаһа барилгын колхозой «Пинега» гэжэ далайда загаһа барилгын траулернуудай команданууд 1954 ондо хоёр жэлэй түсэбһөө үлүүе дүүргэһэн байна.

Майн урда тээхи социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлэн, бассейнэй загаһанай промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд ба загаһашад-колхознигууд загаһа барилгаар энэ жэлэй түрүүшын дүрбэн һарын түсэбые болзорһоонь урид, апрелиин 18-да дүүргээ. «Энергия» колхозой «Утро» гэжэ судниин (капитан нүхэр Афонин), «Северный рыбак» колхозой далайда загаһа барилгын «А. Субботин» гэжэ траулерай (капитан нүхэр Спиров), «Мурманец» колхозой «Глобус» гэжэ мотободой (капитан Усов) команданууд жэлэйнгээ түсэбүүдые Майн Нэгэнэй үдэр хүрэтэр дүүргээ.

Гэбэшье, арга боломжонууд ба резервнүүднай үшөөл холо дутуу ашаглагдана гэжэ бидэнэр мэдэрнэбди. Үнгэрэгшэ жэлдэ Мурманска ба Архангельска тралова флодуудай олзоборилгын корабльнуудай дүрбэнэй гурбан хубинь тогтоогдоһон даалгабаринуудые дүүргээгүй һэн. Муугаар ашаглаһанһаа, заһабарида удаа-руулһанһаа, эрье шадарай предприятинуудай саг соонь хангажа шадаагүй дээрэһээ ба мүн командануудайнь гэмээр суднануудай миил зогсолго үшөөл тон ехэ байна. Товарна продукци үйлэдбэрилгын ургалта загаһа барилгын ургалтаһаа гээгдэнэ. Баримсаараа хүргэһэн ба амтатайгаар бэлэдхэһэн загаһанай товарнуудай удельна хэмжээ бага, үйлэдбэрилэгдэдэг продукциин ассортиментнь үсөөн, сорт доогуур байна. Ажал ехэтэй гол хүдэлмэринүүдые механизацилга үшөөл удаанаар ябуулагдана, үйлэдбэриин новаторнуудай хүдэлмэриин дүй дүршэл олзоборилгошодой ба эрье шадарай предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда багаар дэлгэрүүлэгдэнэ.

Загаһа барилгые ехэдхэхэ, загаһанай продукци үргэн ассортименттэйгээр гаргаха ба шанарыень һайжаруулха, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ ба өөрын үнэые хямдаруулха талаар Парти, Правительствын табиһан ехэ зорилгонууд хадаа резервнүүдые саашадаа элирүүлэн гүйсэдөөр ашаглалгада, наука болон техникын эгээ шэнэ туйлалтануудые, үйлэдбэриин түрүүшүүлэй ба новаторнуудай баян дэлгэр дүй дүршэлые нэбтэрүүлгэдэ морягуудай, загаһашад-колхознигуудай, загаһанай промышленностиин хүдэлмэришэд, инженернүүд, технигүүд, научна хүдэлмэрилэгшэд болон албахаагшадай творческо эршэ зоригые элсүүлһэнэй ашаар лэ шиидхэгдэжэ болохо байна.

1955 оной — табадахи табанжэлэй шиидхэхы жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ оролсоһон бидэнэр, Мурманска ба Архангельска областиин загаһа барилгын флодой, предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд, загаһа барилгын колхозуудай загаһашад-колхознигууд, загаһанай ажахын ба океанографиин научно-шэнжэлэлгын Полярна институдай хүдэлмэрилэгшэд арга боломжонуудаа тооложо үзөөд, резервнүүдээ харадаа абаад, доро дурсагдаһан социалистическэ уялга абанабди.

загаһа бариха жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэжэ, жэлэй түсэбһөө гадуур 615 мянган центнерһээ доошо бэшэ загаһа бариха, тэрэ тоодо: Мурманска тралова флодой талаар 360 мянган центнер, Архангельска тралова флодой талаар 85 мянган центнер, «Мурмансельдь» гэжэ управлениин талаар 70 мянган центнер, атлантическа сельдь ба 30 мянган центнер бусад түрэлэй загаһа, Мурманска областиин загаһа барилгын колхозуудай талаар 50 мянган центнер загаһа, Архангельска областиин загаһабарилгын колхозуудай талаар 20 мянган центнер загаһа бариха.

Загаһа барилгые дээшэлүүлхэтэеэ хамта эрхим шанартай товарна продукци үйлэдбэрилгые нилээд ехэдхэхэ. Түсэбһөө гадуур 250 мянган центнер загсааһан ба баримсаараа хүргэһэн загаһанай товарнуудые, миллион зургаан зуу мянганһаа доошо бэшэ банка һайжаруулагдаһан ассортименттэй консервэ үгэхэ.

Ажалай бүтээсые түсэбөөр хараалагдаашада орходоо хоёрһоо доошо бэшэ процент дээшэлүүлхэ, өөрын үнэые 0,5 процентээр хямдаруулха.

ЗАГАҺА БУЙЛУУЛГЫН МУРМАНСКА КОМБИНАДАЙ ТАЛААР

Жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэжэ, жэлэй түсэбһөө гадуур 200 мянгаһаа доошо бэшэ центнер загсааһан ба хүргэһэн загаһанай товарнуудые; 50 мянгаһаа доошо бэшэ центнер дабһалһан сельдь ба бусад түрэлэй загаһа; 400 мянгаһаа үсөөн бэшэ банка консервэ; медицинэдэ хэрэглэхын тула 5 мянган центнерһээ доошо бэшэ загаһанай тоһо; 10 мянган центнерһээ доошо бэшэ загаһанай талха үгэхэ; ажалай бүтээсые түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо 1,5 процент дээшэлүүлхэ, өөрын үнэые 0,3 процент хямдаруулха.

АРХАНГЕЛЬСКА ЗАГАҺА БУЙЛУУЛГЫН КОМБИНАДАЙ ТАЛААР

Жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэжэ, жэлэй эсэс хүрэтэр 20 мянган центнер загаһанай продукци нэмэжэ үгэхэ. Загаһанай продукциин 97 процентые эрхим ба нэгэдэхи сортын байхаар үйлэдбэрилхэ. Продукциин өөрын үнэые түсэбэйхидэ орходоо 0.5 процент хямдаруулха.

МУРМАНСКА СУДОВЕРФИИН ТАЛААР

1955 ондо суднануудые 200-һаа үсөөн бэшэ судно-сүүдхээр болзорһоонь урид заһабарилгаһаа гаргаха ябадал хангаха ба валовой продукциин талаар түсэбөө нэгэ миллион түхэригөөр үлүүлэн дүүргэхэ. Ажалай бүтээсые түсэбэйхидэ орходоо 1,5 процент дээшэлүүлхэ, өөрын үнэые 1,5 процент хямдаруулха.

МУРМАНСКА МОДОН АМҺАРТАНУУДАЙ КОМБИНАДАЙ ТАЛААР

Валовой продукци үйлэдбэрилхэ жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид, декабриин 15 хүрэтэр дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 7 миллион түхэригэй продукци үгэхэ. Түсэбһөө гадуур 230 мянган бочкоцентнер амһартануудые, 70 мянган хэһэг хайрсагуудые, 5 мянган кубометр хюрөөдэмэл материалнуудые үйлэдбэрилхэ. Ажалай бүтээсые түсэбэйхидэ орходоо 1,5 процент дээшэлүүлхэ, өөрын үнэые 0,5 процент хямдаруулха.

КАНДАЛАКШСКА МЕХАНИЧЕСКА ЗАВОДОЙ ТАЛААР

Валовой продукци гаргаха жэлэйнгээ түсэбые декабриин 21 хүрэтэр дүүргээд, жэлэй эсэс хүрэтэр түсэбһөө гадуур 900 мянгаһаа доошо бэшэ түхэригэй продукци үйлэдбэрилхэ. Ажалай бүтээсые түсэбтэ даалгабариинхида орходоо 1,5 процент дээшэлүүлхэ, өөрын үнэые 1,5 процент хямдаруулха. Шэнэ түхэлэй пародинамомашинануудые, вибро-тээрмэ ба пневматическа бүлэлгын түхеэрэлгэ үйлэдбэрилдэг болохо.

БАРИЛГЫН-МОНТАЖНА «МУРМАНРЫБСТРОЙ» ТРЕСТЫН ТАЛААР

60 мянган квадратна метр ажаһуудалай талмайе ашаглалгада үгэхэ гэһэн жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид, 1955 оной декабриин 25 хүрэтэр дүүргэхэ. Ажалай бүтээсые түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо 2 процент дээшэлүүлхэ, барилгын өөрын үнэые 0,5 процент хямдаруулха.

ЗАГАҺАНАЙ АЖАХЫН БА ОКЕАНОГРАФИИН НАУЧНО-ШЭНЖЭЛЭЛГЫН ПОЛЯРНА ИНСТИТУДАЙ ТАЛААР

Загаһа олзоборилгын бассейные саашадаа шудлалтада наукын үүргые бүхы хэмжээгээр дээшэлүүлхэ. Тралово флодтой ба олзоборилгын бэдэрэлгэтэй хамта тралово олзоборилгын шэнэ районуудые шэнжэлхэ, сельдиин перспективнэ бэдэрэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадаха; Хойто-Атлантикада загаһа барилгын дунда хэмжээнэй траулернуудаар сельдь кошельково аргаар баридаг болохо; 1955 ондо ехэ траулернуудта зорюулан тралнуудые нэбтэрүүлхэ, эрье дээрэ консервэ үйлэдбэрилхын тулада трескын эльгэ баллонууд дотор бэлэдхэхэ шэнэ арга нэбтэрүүлхэ, загаһа бэдэрэлгын ба олзоборилгын хүдэлмэридэ гидроакустическа тон шэнэ приборнуудые нэбтэрүүлхэ, загаһашадые научно-олзоборилгын хэрэгсэлнүүдээр хангаха.

* * *

Бидэнэр загаһа барилгые саашадань ехэдхэхын, буйлуулгын шанарые һайжаруулхын түлөө, олзоборилгын флодые ба барилгын зэбсэгүүдэй ашаглалгые һайжаруулхын түлөө, судна заһабарилгын темпые ба шанарые дээшэлүүлхын түлөө, ажалай бүтээсые саашадань ехэ болгохын ба продукциин өөрынь үнэые хямдаруулхын түлөө, табанжэлэй шиидхэхы жэл болохо 1955 оной гүрэнэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө бассейнүүд, трестнүүд, загаһа барилгын суднанууд, загаһа барилгын колхозууд, загаһанай комбинадууд, цехнүүд, участогууд болон бригадануудай хоорондо социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлхые уряалан, Советскэ Союзай загаһа барилгын флодой ба предприятинуудай бүхы морягуудта, хүдэлмэришэд, инженернүүд, технигүүд болон албахаагшадта, научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдтэ, загаһанай промышленностиин барилгын организацинуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ, бүхы загаһашад-колхознигуудта ханданабди.

Хүндэтэ нүхэдүүд! Корабль бүхэнэй, загаһанай завод бүхэнэй, участок бүхэнэй гүрэнэй түсэбые үдэрһөө үдэртэ дүүргэжэ ба үлүүлэн дүүргэжэ, загаһые һайнаар ашаглажа, товарна продукци гаргалгые ходоодоо дээшэлүүлжэ, продукциин шанарые һайжаруулжа ба тэрэнэй өөрын үнэые хямдаруулжа, бэлэн болоһон продукциие саг соонь ашаалан ябуулжа, советскэ арадай ажана байдалые саашадань һайжаруулха хэрэгтэ нэрэ түрэдөө хүрэмэ оруулалта хэе.

Мурманска ба Архангельска областьнуудай олзоборилгын корабльнуудай экипажуудай, загаһанай промышленностиин предприятинуудай, научна эмхи зургаануудай, барилгын организацинуудай коллективүүдэй болон загаһашад-колхознигуудай хамтын суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ баталагдаһан байна.

Украинска ССР. Харьковска областиин Кегичевскэ МТС-эй комбайнер Василий Волошин наран сэсэг, кукуруза болон бусад культурануудые тарихын тулада «СКГ-6» сеялкэдэ һонирхолтой нэгэ түхеэрэлгэ зохёогоо. Тракторай рамада бүхэлэгдэһэн энэ түхеэрэлгын ашаар хэмжүүрэйнь түмэр агрегадай ябууд дунда тэгшэлэгдээд, дэрэдэнь татагдажа, сеялкын узлоуловительда ороод үгэнэ. Хиналтын шугам полиин тэг дундуур бэшэ, харин нэгэ захадань татагдадаг юм. Мүн тэндэнь фиксатор тодхогдожо, хэмжүүрэй түмэр татажа байха лебёдкын орондо хэрэглэгдэдэг байна. Полиин нүгөө захада хүнгэн лебёдко тодхогдодог.

Василий Волошиной дурадхаһан аргын ашаар сеялкын хоёрдохёо эрьехэ бүри хэмжүүрэй түмэрые нэгэ газарһаа ондоо газарта абаашажа байхаяа болигдоно. Ингэжэ тарилгын агрегадай зогсолго үсөөржэ, үйлэдбэриин бүтээсэ горьтойхоноор дээшэлбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнэ түхеэрэлгын гол узел харуулагдана. Саананъ—Василий Волошин сеялкые жолоодожо ябана.

ТАСС-эй фотохронико.

Шэмэ һайнтай шэнэ газар дээрээ просо тарижа ургуулая!

Курумканайхидай үүсхэлые дэмжэнэбди

Һаяхан Курумканай аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй бэшэгтэй танилсаад, шэнэ газарта түсэбһөө гадуур просо тариха гэһэн үүсхэлыень ехээр һайшаажа, Кяхтын колхозууд мүн лэ просо тариха гэжэ шиидэбэ. Усть-Киранай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозойхид 100 гектар талмай дээрэ просо тарихаар хараалаад, мүнөө тэрэнэйнгээ 25 гектарынь таряа.

Сталинай нэрэмжэтэ болон «Красное Знамя» колхозуудта тэрэшэлэн түсэбһөө гадуур просо таригдахань.

Шэнэ газарта просо тарижа, элбэг ехэ ургаса абаһан дүй дүршэлтэй колхознигууд, бригадирнууд манай эндэ олон. Тиимэһээ мүнөө жэлдэ энэ культурын һайн ургаса туйлаха байһаниинь дамжаггүй.

Е. Трофимов.

Просын тарилгые ургэдхэхэмнай

Үнгэрэгшэ жэлдэ манай колхоз шэнэ газар хахалаад, тэрэнэйнгээ 17 гектар дээрэ просо тарижа, һайн ургаса ургуулһан юм. Гектар бүхэнһөө 12—15 центнер ургаса хуряагдаһан байгаа.

Просо хадаа илангаяа тэжээмэл шубуудта—тахяа, галуу, нугаһа гэхэ мэтэнүүдтэ эдюулхэдэ юугээршье сэгнэшэгүй тэжээл болодог. Мүнөө жэлдэ шэнэ газар хахалаагүй байһан дээрэһээ нёдондо тариһан 17 гектар газараа дахин элдүүрилжэ, просо таряад байнабди. Энэ культурын тарилгые 45 гектар хүрэтэр ургэдхэхэ зорилготойбди.

Б. Шагдыров,
Сэлэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Гүйсэдхэлэй шалгалтые һайнаар эмхидхэхэ

Улан-Удын паровозо-вагонно заводой партийна комитет һүүлэй жэлнүүдтэ эмхидхэлэй ба партийно-политическэ хүдэлмэриие нилээдгүй һайжаруулба. Үйлэдбэриие партийна хүтэлбэрилгөөр хангаха, коллективэй дунда нийтэ-политическэ хүдэлмэри ябуулха асуудалнууд парткомой заседани, партийна эхин организацинуудай суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэдэг байна. Партийна комитедэй зүгһөө партийна эхин организацинуудта урданайхиһаа ехээр туһаламжа үзүүлэгдэдэг, коммунистнуудай һуралсалай түлөө анхарал табигдадаг болонхой. Парторганизацинуудай секретарьнуудай семинарнууд хаһа саг соогоо үнгэргэгдэжэ, тэндэ партийна хүтэлбэрилгын, коллективэй дунда политическэ хүдэлмэри эмхидхэлгын ба администрациин ажал-ябуулгада хиналта хэхэ тухай асуудалнууд табигдана. Мүн парторганизацинуудай секретарьнуудай тоосоон парткомой заседани дээрэ табигдажа, зүбшэн хэлсэгдэнэ.

Энэ жэлэй эхинһээ хойшо партийна комитет бүхы заводской партийна организациин суглаа 2 дахин үнгэргэһэн байна. Тэдэ суглаанууд дээрэ предприятиингаа үйлэдбэриин резерв болон арга боломжонуудые дүүрэн хэрэглэхэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ гэһэн асуудалнууд табигдаһан юм. Парткомой заседанинууд дээрэ булад шудхалгын, карбидно-кислородно цехүүдэй парторганизацинуудай секретарьнуудай тоосоон шагнагдаһан байна. Администрациин ажал-ябуулгые шалгаха эрхэеэ хэр зэргээр бэелүүлжэ байһан тухай асуудалаар паровозо-механическа, рамно-кузовной цехүүдэй парторганизацинуудай секретарьнууд тоосоо хээ. Мүн агитколлективэй хүдэлмэри тухай асуудалаар паровозо-хабсаралгын цехын парторганизациин секретариин тоосоон шагнагдаа.

Эдэ болон бусад асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэ хадаа партийна эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэриин хэмжээе дээшэлүүлгэдэ, мүн ажахын хүтэлбэрилгэдэ яһала ехэ нүлөө үзүүлһэн байна. Эдэ бүгэдын ашаар үнгэрһэн жэлдэ заводой коллектив валовой болон товарна продукци үйлэдбэрилхэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ түсэбүүдээ үлүүлэн дүүргээ һэн. Түүхэй эд, материалнуудые, мүн түлишэ болон электроэнерги гамтайгаар гаргашалһанай ашаар заводой коллектив жэлэй туршада нэгэ миллион 700 мянган түхэригэй алмалта хэһэн байна.

Социалистическэ мүрысөөндэ заводой котельнэ, зэд шудхалгын цехүүд түрүүлжэ ябана. Котельнэ цехын электрогагнууршан нүхэр Корнилов энэ жэлэй 3 һарын турша соо 11 һарынгаа нормо, тиихэдэ үнгэрһэн жэлэй туршада 2 жэлэй нормо дүүргэһэн байна.

Заводой цехүүд бүхэндэ уралан нарижуулагшад болон ухаалан зохёогшодой хүдэлмэри үргэдэжэ байнхай. Хүдэлмэришэдэй оруулһан дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэнэй ашаар энэ жэлэй түрүүшын кварталай турша соо 700 мянган түхэриг алмаха арга олдоо. Механо-комплектовочно цехын ахалагша мастер нүхэр Прокопьевой зохёоһон токарна станогой түхеэрэлгые хэрэглэһэнэй ашаар паровозой шэнэ цилиндрые мүлиш заһаха хүдэлмэриин бүтээсэ 2 дахин дээшэлбэ.

Гэбэшье, ПВЗ-гэй парткомой хүдэлмэриин дүй дүршэлые хаража үзэхэдэ гүйсэдхэлые шалгалта ба шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө эмхидхэлэй хүдэлмэри үшөөл муугаар табигданхай, энэ хэрэгтэ шухала анхарал хандуулагданагүй. Энэл шалтагаанһаа боложо, заводой партком ба цехүүдэй партийна эхин организацинууд предприятиингаа арга боломжонуудые гүйсэд хэрэглэхэ асуудалнуудые һулаар шиидхэнэ. Тиимэһээ завод жэгдэ бэшээр ажаллажа, продукци үйлэдбэрилхэ графигаа таһалдуулһан зандаа.

Заводто ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые механизацилха, шэнэ техникэ ба түрүү технологи нэбтэрүүлхэ асуудалнууд һулаар шиидхэгдэнэ. Булад, шэрэм шудхалгын, мүн кузнечнэ цехүүдтэ металлургическа процессүүдые нарижуулан һайжаруулха асуудалнууд илангаяа муугаар шиидхэгдэнэ, теэд эдэ цехүүдэй партийна организацинууд энэ хэрэгтэ хайхарамжагүйгөөр хандана. Мүн материалнуудые гамтайгаар гаргашалха хэрэгтэ ажахын болон партийна хүтэлбэрилэгшэд анхаралаа багаар табина. Тиимэһээ багахан деталь хэхын тулада хэдэн ехэ түмэрые зурадһан болгожо хаяна. Механо-комплектовочно цехтэ иимэ ушар илангаяа олоор үзэгдэдэг. Жэшээнь, бэлэн болоһон золотниково диск 10—15 килограмм шэгнүүртэй байха зэргэтэй юм. Теэд иимэ деталь хэхын түлөө эндэ 60—65 килограмм түмэр гаргашалагдана.

Һүүлэй 8 һарын турша соо парткомой заседани дээрэ вагонно комбинадай хүтэлбэрилэгшэд 7 дахин үйлэдбэриин, партийно-политическэ болон бусад асуудалнуудаар тоосоо хэһэн байна. Теэд эдэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэ өөдтэй үрэ дүн харуулаагүй. Юуб гэхэдэ, партком партийна шиидхэбэринүүдые дүүргүүлхын түлөө ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй үмэнэ шанга эрилтэ табинагүй.

Цехүүдэй начальнигууд-коммунистнууд Флора, Картуков, Поздняков, заводой начальнигай орлогшо нүхэр Топовский, таһагуудай начальнигууд нүхэр Майфан, Безносов гэгшэд ажалай эмхидхэлые һайжаруулха түсэб табиха, шэнэ технологи нэбтэрүүлхэ асуудалнуудые муугаар шиидхэнэ. Эдэ цехүүдэй партийна организацинууд администрациин ажал-ябуулгые хинан шалгаха эрхэеэ хүсэд хэрэглэжэ шаданагүй, нийтэ-политическэ хүдэлмэриие ажахын асуудалнуудтай нягта холбоотойгоор ябуулнагүй.

Заводой партийна комитет үйлэдбэридэ голодоһо гаргалгатай һулаар тэмсэнэ. Парткомой заседани дээрэ энэ асуудал зүбшэн хэлсэгдэжэ, тогтоол абтаһан байгаа. Теэд тэрэ тогтоол бодото дээрээ муугаар бэелүүлэгдэнэ. Энэл ушарһаа боложо голодоһо гаргаха ушарнууд олошоржо байнхай.

Партийна эхин организацинуудай секретарьнуудай тоосоое партком шагнахадаа гол түлэб ажахын дүнгүүдээр һонирхоод лэ, партийно-политическэ хүдэлмэриин ямараар табигдаһые, хүдэлмэришэдэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие хайшан гэжэ эмхидхэдэг байһые хараадаа абадаггүй байна.

Цехүүдэй партийна организацинууд бэеэ даанхай организацинууд мүн байһан туладаа парткомһоо захяа заабари хүлеэгээд һуунгүй, харин өөһэдөө үүсхэл оролдолго гаргажа, ажахын болон политическэ асуудалнуудые тодорхойгоор хүтэлбэрилхэ зэргэтэй. Теэд заводой партийна эхин организацинуудай суглаануудай дүнгүүдые согсолжо үзэхэдэ, олонхи парторганизацинууд парткомой заагаһан лэ асуудалнуудаар суглаа үнгэргэдэг байһаниинь элирнэ. Харин тиихэдэ, жинрэй коммунистнуудай һанамжа болон дурадхалнуудые парторганизацинууд дэмжэдэггүй байха юм.

Партийна эхин организацинуудай хүдэлмэриие һайжаруулхын тулада парторганизацинуудай секретарьнуудай, тэдэнэй туһалагшадай политическэ бэлэдхэл ба шадабариие дээшэлүүлхэ шухала. Тиимэһээ парторганизацинуудай секретарьнуудай һуралсалые һайнаар эмхидхэхэ гэээшэ парткомой шухала зорилго болоно. Һүүлэй үедэ энэ асуудалда анхарал бага зэргэ хандуулагдадаг болобошье, үшөөл ехэхэн дутагдалнууд эндэ бии. Партком парторганизацинуудай секретарьнуудые шэлэн томилходоо алдуу гаргана, тиимэһээ һүүлэй 2 һарын турша соо 2 секретарь хүдэлмэриһөө гаргагдаа. Секретарьнуудай семинарнууд ехэнхидээ теоретическэ асуудалнуудаар хөөрэлдөө үнгэргэлгөөр хизаарлагдана. Парторганизацинуудай секретарьнуудта саг сагтань захяа, заабари үгэжэ байха шухала. Теэд парткомой секретарь нүхэр Асеев, тэрэниие орлогшо нүхэр Кладити, Рабданов гэгшэд цехүүдтэ ошобошье, парторганизациин секретарьнуудта өөдтэй туһа хүргэдэггүй, гансал ажахын асуудалнуудые һонирхоод, партийно-политическэ хүдэлмэреэр туһаламжа үзүүлдэггүй байна.

Продукци үйлэдбэрилхэ гүрэнэй түсэбые бүхы талаарнь амжалтатайгаар дүүргэхын тулада заводой парткомой хүтэлбэрилхы ажал-ябуулгые саашадань һайжаруулха, эмхидхэлэй болон партийно-политическэ хүдэлмэриингөө хэмжээе хэлбэришэгүйгөөр дээшэлүүлхэ ба шиидхэбэринүүдэй гүйсэдхэлые саг үргэлжэ хинан шалгажа байха зэргэтэй.

М. Кандабаев.

Улан-Удын механизированнэ шэлэй заводой шэл отологшо комсомолка Лилия Терехова ажалай үндэр бүтээсэ туйлажа, халаан соогоо нормоёо 130—140 процент дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Терехова шэл отолжо байна.

А. Мантаевай фото.

Агрегат һайнаар хүдэлнэ

Зэдын аймагай Кагановичын нэрэмжэтэ колхоз мүнөө жэл 8600 хониной нооһо хайшалха түсэбтэй. Эндэ Цагаан-Усанай МТС-эй нооһо хайшалалгын агрегат (машинистнь С. Цыреторов) колхозой центртэ асарагдажа, майн 30-да хүдэлжэ эхилээ. Кагановичын нэрэмжэтэ колхоз эрхим шанартай нооһо гүрэндэ тушаахын тула һайнаар бэлэдхэһэн байна. Агрегадта хүдэлхэ хүнүүд томилогдонхой, тэдэнэй олонхинь нооһо хайшалалгын дүй дүршэлтэйнүүд юм. Тэндэ нооһо хайшалалга, шэгнэлгэ болон шанараарнь илгалга яһала һайнаар эмхидхэгдэнхэй.

Хүдэлжэ захалһан түрүүшынгээ үдэр агрегадта хүдэлэгшэд 150 эрье хонидой нооһо эрхим шанартайгаар хайшалба. Хайшалагшад Дара Базардараева, Цыдып Балжиева гэгшэд түрүүшын үдэр 20—20 хониной нооһо хайшалба. Нооһо хайшалалгын агрегат нэгэшье һаатангүй, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлнэ.

Тус колхозойхид нооһо хайшалалгаяа богонихон болзор соо, эрхим шанартайгаар үнгэргэхые оролдоно.

Д. Цыремпилов.

Овощь тарилга эхилбэ

Урин дулаан үдэрнүүд эхилжэ, Хоринн аймагай колхозууд овощь тарилгада жэгдэрэн оробо. «Улан-Одон» колхозой огородно бригада (бригадирынь нүхэр Путинцев) 3 үдэрэй туршада морковь, үгэрсэ, мангир тарижа дүүргэбэ.

Мүн «Путь Сталина» колхозой огороднигууд овощь тарилгаяа эршэмтэйгээр ябуулжа байна.

Р. Цыренов.

Культурна темэдэ

Механизаторнуудай эрилтэнүүдые дүүрэнээр хангаха

Хабартаа поли дээрэ ажаллажа байһан бүхы механизаторнууд болон колхознигууд полевой станда, хээрэ вагончигуудта байрлана. Тиимэһээ мүнөө тэдэнэрэй культурна эрилтые хангаха гээшэ шухала хэрэг болоно. Энээниие хараадаа абажа, хүдөө нютагуудтахи культурын хүдэлмэрилэгшэд поли дээрэ ажаллагшадай культурна эрилтые шадаал һаа һайнаар хангахые оролдоно. Гэхэ зуура, Мухаршэбэрэй аймагай Суулгын МТС-эй харьяата колхозуудта механизаторнууд болон колхознигуудай культурна эрилтэ тон муугаар хангагдана. Эдэнэй дунда лекци, элидхэл уншагдадаггүй, һонирхолтой хөөрэлдөөн болодоггүй, газетэ, журнал саг соогоо асарагдадаггүй байна. Жэшээнь, № 1 тракторна бригада Зандин гэжэ нютагта кукурузын тарилга дүүргээд, оройн ондоо культурануудай тарилга хэжэ байна. Тарилгын эхилһэн сагһаа хойшо эндэ хүдэлһэн механизаторнууд, мүн Калининай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд нэгэшье элидхэл, лекци, хөөрэлдөө дуулаагүй, концерт хараагүй байха юм. Энэ бригадын бригадир нүхэр Чернояров иигэжэ хэлэнэ: «5 километрын газарта байдаг колхозой центр ошожо, кино харагты гэдэг, теэд тэндэншье ошохо сүлөөмнай болодоггүй. Тиимэһээ бригадынхидай тон үсөөниинь һара соо нэгэ хоёр дахин кино хараа». Бригадада нүүдэл библиотекэ үгы. Механизаторнуудай захиһан газетэ Суулга асарагдаад лэ, МТС-эй конторын стол соогуур тооһондо дарагдажа хэбтэдэг. Энээн тухай МТС-эй партийна организациин секретарь нүхэр Грицаенко мэдэжэ байбашье, газетэ тараалга гуримшуулха тушаа хэмжээ абанагүй. Өөрөөшье библиотечкэ мэнэ эльгээхэбди гэжэ бригадынхидые хэдэн удаа найдуулһан байха юм.

Тарилгын эхилһээр энэ бригадынхид «Бурят-Монгольская правда» газетын хоёр лэ номерые абаһан байна. Механизаторнуудай дунда социалистическэ мүрысөөн эмхидхэглээгүй, эдэнэрэй хэһэн хүдэлмэриин дүнгүүд үдэр бүри показателиин доскада гаргагдажа байха аад, майн 10-һаа хойшо харуулагдахаяа болишоо. Тиимэһээ энэ бригада ажал хүдэлмэреэрээ МТС соогоо хамагай һүүлдэ гээгдэжэ ябана.

Тэрэшэлэн энэ МТС-эй харьяата Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой № 1, № 4 таряанажалай бригаданууд, машинно-тракторна станциин № 3 тракторна бригада мүн лэ иимэрхүү байдалтай. Энэ бригадынхид тарилгын эхилһэнһээ хойшо нэгэшье дахин кино хараагүй, мүн газетэ, журнал уншаха гэхэдэнь, тэдэнь баһал байдаггүй шахуу. МТС-эй, колхозой болон аймагай хүтэлбэрилэгшэд ябахадаа, эдэ дутагдалнуудые усадхаха тушаа хэмжээ абанагүй.

Тиихэдэ Суулга, Зандин, Подлапатки гэжэ нютагуудтахи хүдөөгэй клубууд муугаар ажаллана. Суулгын клубые даагша нүхэр Урусина киногойл гарахада клубаа нээхэһээ бэшэ юушье хэнэгүй. Мүн тэндэхи библиотекые даагша нүхэр Елшина полидо гараха гэжэ түхеэрһээр бүхэли һара болобошье, нүүдэл библиотекэ эмхидхэнэгүй.

Суулгын хүдөөгэй лекторскэ нэгэдэлэй лекторнууд мүн лэ энэ гэхэ юумэ хээгүй. Поли дээрэ гаража лекци уншаха гэһээр үниинэйбди, олоол һаядаа манай лекторнууд гарахал байха...—гэжэ лекторскэ нэгэдэлэй гэшүүн нүхэр Дашинамжилов убайгүйгөөр хөөрэнэ.

Механизаторнуудай, тэндэхи колхознигуудай дунда культурно-гэгээрэлэй ба нийтэ-политическэ хүдэлмэриие һайжаруулха тушаа партиин Мухаршэбэрэй айком, МТС-эй болон колхозуудай партийна организацинууд анхаралаа хандуулжа, зохихо хэмжээ абаха зэргэтэй.

Ш. Бодиев.

Колхозуудта ошожо, концерт харуулнабди

Манай фабрикын коллектив Тарбагатайн аймагай «Путь Ленина» колхозые шефтээ абаһан юм. Мүнөө бидэнэр энэ колхозойнгоо гэшүүдтэй нягта барисаатай болонхойбди. Фабрикын уранһайханай самодеятельностиин коллектив тэндэ ошожо, лекци уншадаг, концерт харуулдаг, мүн ажал хүдэлмэридэнь туһалдаг юм. Манай фабрикынхид энэ колхоздо үхибүүдэй ясли эмхидхэлгэдэнь туһалаад, тэндэнь хэрэгтэй болохо бүхы хэрэгсэлнүүдые абаашажа үгэһэн байна. Жэшээнь, тэндэ үхибүүдэй 8 оро, 40 одеяла, 20 простынь, матрас, подушка, нааданхайнууд, столой клеёнко гэхэ мэтэ абаашагдаа. Тэрэ яслидань колхознигуудай 50 гаран үхибүүд ябана. Иигэжэ тэдэ үхибүүдэй хэдэн олон эхэнүүд татляагүй, нийтын ажалда хабаадалсадаг болоо.

Фабрикынхид энэ яслиие ходо эрьежэ байдаг. Майн 24-дэ фабрикын яслиие даагша В. Ноздреватых тэндэ ошожо, колхозой яслиин хүдэлмэрилэгшэдтэй суглаа хэжэ, хүдэлмэриин түсэб табилгадань туһалһан, уласхоорондын байдал тухай колхознигуудта лекци уншаһан байна.

Фабрикымнай уранһайханай самодеятельностиин коллектив май һарын туршада шефтээ абаһан колхозһоо гадна, тус аймагай Сталинай, Чапаевай, Дзержинскиин нэрэмжэтэ, мүн «Авангард», «Победа» болон бусад колхозуудаар ябажа, концертнүүдые табиһан байна.

Самодеятельностиин коллективэй концертнүүд ехэ амжалтатайгаар үнгэрөө. Энээн тухай колхознигуудай бэшэһэн хэдэн олон һайшаалнууд гэршэлнэ.

Фабрикын самодеятельностиин коллектив июнь һарада шефтээ абаһан «Путь Ленина» колхозойнгоо бүхы фермэ, гүүртэ болон полевой стануудаар ябажа концерт табихаар хараална.

М. Семенькова, сэмбын фабрикын партийна организациин секретарь.

Малай фермын ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые механизацилхын түлөө

Байкало-Кударын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо үнгэрэгшэ үбэлэй нэгэ үдэр олон айлшад ерэбэ. Эдэ айлшад тус аймагай бүхы колхозуудай түрүүлэгшэнэр байгаа. Тэдэнэр ерэһэн үдэртөө колхозой малажалай бригадануудаар ябажа, малай байрануудые харахаһаа гадна, фермэнүүдэй хүдэлмэриин гуримтай, малшадай ажабайдалтай танилсаа һэн.

Колхозой хүтэлбэрилэгшэд эндэ элдэб һонин юумэнүүдые үзэжэ, горьтойхон һургаал абаһан байна.

Үнэхөөрөөшье, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз олохон жэлэй туршада аймаг соогоо түрүү зэргэдэ ябалсана. Урдань колхозой нийтын малай ашаг шэмэ бага, малажалһаа өөдтэй олзо доход ородоггүй һэн. Жэшээлхэдэ, 1952 ондо колхоз хамта 900 мянган түхэриг олзо доходойнгоо оройдоо 250 мянгыень малажалһаа абаһан байна.

КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй һүүлээр колхозой правлени ба партийна эхин организаци малажалые гээгдэлһээнь гаргаха, малай ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхэ зорилгоор хэдэ хэдэн хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлжэ эхилһэн юм. Тиигэжэ малай хоёр гүүртэнүүдтэ зуун табин толгой малай байха типовой 2 байра баригдажа, дүршэл ехэтэй, шударгы колхозницанууд тэндэ эльгээгдэһэн байна. Бүдүүн тэжээл буйлуулха кухнинууд, дүүжэн харгы тодхогдожо, фермын ажал ехэтэй шухала хүдэлмэри механизацилагдаа һэн. Үбэлэй үедэ тугалнууд болон үнеэд бүлеэн уһаар уһалагдадаг болоһон байна.

Эдэ хэмжээ-ябуулгануудай ашаар малай ашаг шэмэ горьтойгоор дээшэлжэ захалһан байна. Тиин 1954 ондо нютагай үнеэн бүриһөө 780 литр һүн һаагдаа. Ажахын энэ жэлэй үнгэрэгшэ 7 һарын туршада үнеэн бүриһөө 354 литр һүн һаагдаа. Малажалһаа ородог олзо доход ехэ болоо. Нёдондо колхоз нэгэ миллион долоон зуу мянган түхэригэй олзо доход оруулаа, тэрэ тоодо нэгэ миллион зуу мянга гараниень малажалһаа абаһан байна. Һү һаалгаһаа ороһон олзо доход юһэн зуу мянгаад боложо, 1952 онойхиһоо 4 дахин ехэ болоо.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой фермэдэ ерэһэн түрүүлэгшэнэр эдэ бүгэдэтэй танилсаһан байна. Илангаяа фермын ажал ехэтэй хүдэлмэриин яажа механизацилагдаһые тэдэнэр һонирхон һайшаагаа һэн.

—Фермэнүүдтэ механизмуудые хэрэглэнгүй, малаа тэжээлээр хүсэд хангангүй ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ тухай хэлсэһэнэйшье хэрэггүй,—гэжэ Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Баженов хэлэбэ.—Харин Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз малайнгаа фермын бүхы хүдэлмэриие механизацилаашьегүй һаа, энэ талаар горьтой юумэ хээ. Мүнөө һаалишад тэжээл, хохир болон наг шэбхэ өөһэдөө зөөхэеэ болёо. Тэжээл буйлуулха хүдэлмэри хүсэд механизацилагдаа. Харин манай колхоз иимэ механизаци фермэнүүдтээ хээгүй. Энэ шалтагаанһаа малаймнай ашаг шэмэ үшөөл бага.

Иигэжэ Байкало-Кударын аймагай колхозуудай түрүүлэгшэнэрэй нэгэниинь үнэн сэхэеэ хэлээ һэн.

Тэрэ үдэрһөө хойшо гурба һараһаа үлүү саг үнгэрөө. Теэд иимэ богонихон сагай туршада Байкало-Кударын аймагай колхозуудта ехэ юумэн хэгдээ. Партиин Центральна Комитедэй январска Пленумэй тогтоолнуудаар зоригжоһон аймагай колхознигууд болон механизаторнууд урданайнгаа түсэбүүдые, хараалһан хэмжээ-ябуулгануудаа хубилгажа, малайнгаа ашаг шэмые дээшэлүүлгэдэ анхаралаа ехээр хандуулдаг боложо байна.

—Хайшан гэжэ, юу хэрэглэжэ, малай ашаг шэмые хоёр—гурба дахин дээшэлүүлхэбибди,—гэһэн асуудалда Кабанскын МТС-эй директор нүхэр Васильев:

—Тэжээлэй һайн базатай болохо, механизацилга хэрэглэхэ ёһотойбди,—гэжэ харюусаһан байна.

Аймагай колхозууд Кабанскын МТС-эй механизаторнуудтай хамта нёдондонһоо эхилэн, энэ жэлэй түрүүшын һарануудта фермын хүдэлмэринүүдые механизацилжа захалаа. Аймагай колхозуудта хамта 30-аад кормозапарник тодхогдоб. Энээнэй ашаар малажалай эгээ ажал ехэтэй хүдэлмэринүүд механизацилагдажа, нилээд хүнгэн болоо.

Ждановай нэрэмжэтэ колхозой һүнэй-товарна фермэдэ бүдүүн тэжээл, илангаяа солоомо машинаар хэршэгдээд, тэжээлэй кухниин ехэ тогоонууд соо халуун уһанда дэбтээгдэдэг болонхой. Тэжээлэй кухни соохи худагһаа уһа электромотороор бүлэжэ гаргаад, кормозапарник соо халаажа, тугалнуудаа, үнеэдээ бүлеэн уһаар уһалдаг байна. Мүнөө үбэлэй үедэ энэ колхозой һаалишад һү һаалгаяа горьтойгоор дээшэлүүлээ. Тиин үнгэрэгшэ 7 һарын туршада үнеэн бүриһөө 385 литр һү һаажа, энэ колхоз аймаг доторoo түрүү һуури эзэлээ.

Сталинай нэрэмжэтэ колхозой гахайн фермэдэ 400-гаад гахай бии. Тэдэнэй тэжээл бэлэдхэхын, илангаяа тэжээл бусалган шанахын тула горьтой түлеэн гаргашалагдадаг, мүн ехэ саг хэрэгтэй болодог һэн. Даажа байһан 8—10 эхэ гахайнуудаа халуун хоолоор бултыень эдеэлүүлжэ гахайшад үрдидэггүй байгаа.

Тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэриие механизацилһанһаа хойшо эндэхи гахайшадай ажал нилээд хүнгэн болоо. Түрүүлэн «ЗК-05», һүүлээрнь «ЗК-1» маркын кормозапарнигууд энэ фермэдэ тодхогдожо, 5—6 дахин бага түлишэ гаргашалагдадаг болоо. Гахайнуудай эдихэ тэжээл час хахад соо бэлэдхэгдэнэ. Кормозапарнигта хэрэгтэй уһан худагһаа насосоор гаргагдана. Гахайнууд тусхай гэртэ эдеэлдэг болонхой. Кормозапарнигуудые тодхоод, уһа насосоор худагһаа гаргадаг боложо, уһа шэрэдэг хүниие мори тэргэтэйнь сүлөөлжэ, ондоо ажалда ябуулха арга олдоо. Гадна, урдань нэгэ гахайшан 8—10 эхэ гахай даажа байдаг һаа, мүнөө поршоонхонуудтай 15 эхэ гахай харууһалдаг болоо.

Мүнөө Сталинай нэрэмжэтэ колхозой фермын поршоонхонууд болон шахагдажа байһан гахайнууд амидынгаа шэгнүүр сүүдхэ бүридэ 600—800 граммаар нэмээнэ.

Кабанскын МТС-эй харьяата колхозууд малажалай ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые богонихон болзор соо механизацилхаһаа байтагай, фермын бүхы ажалые комплексноор механизацилжа шадаха аргатай байһанаа дүй дүршэл дээрэһээ ойлгоо. Гэбэшье, зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд бии байгаа арга боломжонуудаа хэрэглэнэгүй, механизацилгын хэрэгтэ хүсэд анхаралаа хандуулнагүй. Жэшээлхэдэ, Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоз үнгэрэгшэ арбан жэлэй туршада нэгэшье типовой байра баряагүй, малаа хуушарһан далнуудта байлгана. Фермын ажалые механизацилха тушаа эндэ хэлсэдэгшьегүй. Тиимэһээ малайнь ашаг шэмэ тон бага байна. Нёдондо эндэ үнеэн бүриһөө 431 литр, ажахын энэ жэлэй үнгэрэгшэ 7 һарын туршада 216 литр һү һаагаа. Иимэрхүү байдал аймагай бусад колхозуудташье үзэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, Калининай нэрэмжэтэ колхоз малай байрануудые бариха, фермын ажалые хүнгэдхэхэ тушаа хэмжээ абанагүй. Колхозуудай фермын ажалые механизацилгын муу ябажа байһанда Кабанскын МТС ехэхэн зэмэтэй. Энэ МТС малай байра барилгада, механизацилгада хам оролсоогүй, тэрэниие түргэдхэхэ тушаа зохихо хэмжээ абаагүй байһаар.

Кабанскын аймагай колхознигууд болон механизаторнууд 1956 ондо үнеэдһээ һү һаалгые хоёр дахин ехэдхэхэ зорилготой. Энэ зорилгые хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тулада малаа тэжээлээр хүсэд хангаха, харууһалга һайжаруулхаһаа гадна, малай типовой байрануудые бариха, фермын ажалые хүнгэдхэхэ гэжэ хараална.

Ойрын хоёр жэлэй туршада аймагай малай бүхы фермэнүүд механизацилагдахань. Тиигэжэ бүхы фермэнүүд автоуһалууритай болохо, мүн тэжээл буйлуулха хүдэлмэри механизацилагдаха, электроһаалга хэрэглэгдэдэг, һүн электричествын хүсөөр машиндагдадаг болохо байна. Гадна, электро-механическа аргаар нооһо хайшалалга эмхидхэгдэхэнь.

Мүнөө зарим колхозууд хараалһан хэмжээ-ябуулгануудаа бэелүүлжэ захалаа. Ждановай болон Сталинай нэрэмжэтэ колхозуудта ерэхэ үбэлжэлгын эхилхэһээ нааша тус бүридөө 150 толгой малай байратай томодхогдоһон 2 фермэ баригдаха байна. Эндэ мал һаруул, дулаан, һайн байрануудта байдаг болохо. Фермын бүхы ажал механизацилагдаха, тусхай цехүүдтэ буйлуулагдаһан тэжээл дүүжэн харгыгаар асарагдадаг болохо. Ороoһон ба бэшэшье концентрадууд машинаар үйрүүлэгдэхэ. Гадна, солоомо хэршэхэ, тэрэниие халуун уһанда дэбтээхэ хүдэлмэри мүн лэ механизацилагдаха.

Кабанскын МТС-эй механизаторнууд Темлюйскэ МТС-эйхидтэй мүрысэжэ, 1957 оной эсэс болотор табан колхозой томодхогдоһон фермэнүүдэй ажалые комплексноор механизацилха, мүн шубуунай хоёр фермын ажалые механизмын хүсөөр хүнгэдхэхэ гэһэн уялга абаа.

Колхозуудай малай фермые механизацилгада хүдэлмэрилдэг тус МТС-эй барилгын 2 бригада дүршэлтэй хүдэлмэришэдөөр бүридүүлэгдээ. Тэдэ бригадануудай нэгыень залуу механизатор Соболев хүтэлбэрилнэ. Нүхэр Соболев урдань МТС-эй мастерскойдо токарёор хүдэлдэг һэн. Мүнөө тэрэ слесарно-хабсаралгын бетонно болон дарханай хүдэлмэринүүдые богонихон болзор соо шудалаа. Хабарай тарилгын урда тээ барилгын бригаданууд та коммунистнууд нүхэд Корсаков, А. Конев ба П. Конев гэгшэд хүдэлмэрилөө.

Кабанскын МТС-эй механизаторнууд партиин ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолнуудые болотоор бэелүүлжэ захалаа гээшэ. Зүгөөр, баталһан хэмжээ-ябуулгануудаа гансал үгэ хүүр болгонгүй, болотоор бэелүүлхэ шухала болоод байна.

Малажалай ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые ойрын 2—3 жэлэй туршада механизацилхын түлөө МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд болон партиин айкомой МТС-эй зоны инструкторскэ группа эмхидхэлэй ехэхэн хүдэлмэри хэхэ зэргэтэй.

К. БАИРОВ.

Колхозуудай полинууд дээрэһээ

Колхознигуудай баяр

КАБАНСК. (Телефоноор абта-). Урдань Байкало-Кударын ай-гай Сталинай нэрэмжэтэ колхоз итынгээ малажалһаа ашаг шэмэ н багаар абадаг байһан юм. Ха-н КПСС-эй Центральна Комите-й январска Пленум малайнгаа аг шэмые яажа дээшэлүүлхэ ту-й тодорхой зам энэ колхозойхидто ажа үгөө. Ниитынгээ ажахые, тэ-тоодо малажалые хүгжөөхэ та-ар ойрын табан жэл соо хэгдэхэ мжээ-ябуулгануудые хараалхадаа лаа тон түрүүндэ шэмэтэ тэжээ-эр хангаха, энээнэй тулада куку-за ехээр тариха гэжэ шиидхэгдэ-н байна. Тиин энэ хабартаа бэлэд-лэй хүдэлмэри һайнаар ябуулаг-жа, түсэбэй ёһоор 150 гектарта курузa тариrдаа. Тарилга гансал адратно-гнездовой аргаар хэгдээ. э үдэр түс колхоздо түсэбһөө га-ур кукуруза таригдажа байнхай. Түрүүшын үдэрнүүдтэ таригдаһан курузын эшэнүүд уржадэр газар-а бултайжа гараһан байна. Ста-найхид энэ үдэрые ехэл хүлеэжэ йһан юм. Мүнөө кукурузын эшэ-үд жэгдэрэн гаража, квадрадууд лон ургажа байна.

—Энэ жэлдэ түрүүшынхеэ тари-шье һаа, кукурузын баян ургаса туулхамнай лабтай. Юуб гэхэдэ, рилга хэхынгээ урда тээ 1500-ад тонно наг шэбхэ гарга-, кукурузынгаа полине үтэгжүү-э һэмди. Тарилга хэхэ үедэ үрэ-нтэй хамта минеральна үтэгжүүл-үүд оруулагдаа. Зундаа ряд хоо-ндын элдүүрилгэ хэхэ, нэмэлтэ тэ-эл оруулха гэхэ мэтын хүдэлмэри-үдые саг болзортонь, шанар һайн-һгаар үнгэргэхэбди, — гэжэ энэ лхоздо хүдэлмэрилдэг Кабанскын ТС-эй агроном нүхэр Кузьмина мэ-үлнэ.

С. Иннокентьева.

Һургуулиинхидай туһаламжа

Закаменай аймагай һургуулинуу-й һурагшад колхозуудта кукуру-тарижа ургуулха хэрэгтэнь ту-алсана. Жэшээнь, Санагын дун-һургуулиин һурагшад-комсомоле-уд «Коммунизм» колхоздо 20 ктар, «Сталинай зам», «Улаан лахай» колхозуудта арба—арбан тар кукуруза тарижа, ургасынь йноһоо харууһалга хэжэ, энэ льтурын баян ургаса хуряаха гэ-н уялга абаһан байгаа. Тингээд куруза тариха участогуудаа шэ-н оложо, тэнлээ агротехническэ мжээ-ябуулгануудые үнгэргэһэн, энние тариха агротехникэтэй та-саһан байха юм.

Тарилгын эхилхэдэ һургуулиин алагша классуудай һурагшад лхозуудта хубаарилагдан гара-, хэлсэһэн үгөөр хэрэг дээрэнь елүүлжэ байна.

Б. Шойдоков.

Кукуруза тарилгаяа дүүргэбэ

Хоринн аймагай «Красный парти-» колхоз аймаг соогоо бараннаа үүлэн кукуруза тарилгаяа дүүр-э. Энэ хүдэлмэридэнь һураг-д ба албахаагшад ехэхэн туһа-жа үзүүлээ.

Колхоз тарилгаяа бараниинь квад-но-гнездовой аргаар хэһэн байна.

Р. Цыренов.

Тарилга удааруулагдана

Энэ жэлдэ Баргажанай аймагай колхозууд тарилгые болошогүйгөөр унжагайруулжа байна. Зарим колхозууд ороoһото эртын культурануудай тарилгые мүнөө хүрэтэр дүүргээгүй байһаар. Жэшээлхэдэ, нүхэр Зверьков түрүүлэгшэтэй Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоздо үшөө 400-гаад гектар газарта шэниисэ таригдаагүй байна. Энэ колхоз мүн кукурузын тарилгые ехээр удааруулжа байнхай. Түсэбэй ёһоор 200 гектарта кукуруза таригдаха байһан аад, һүүлэй мэдээгээр 138 гектарта таригдаа.

Эртын ороoһото культурануудай тарилгые удааруулжа байһан колхозууд аймаг дотор үшөөл бии. Жэшээлхэдэ, XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо үшөө 100 гаран гектар шэниисэ таригдаагүй байна. Эдэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд ороoһото культурануудай тарилгые удааруулжа байхадаа манай полинууд уһалагдадаг тула оройтобобди гэжэ хэлэдэг байха юм. Үнэндөө тарилгада бэлэдхэл муутай байһан, тарилгын үедэ колхознигууд болон механизаторнуудай ажалые мүртэйгөөр эмхидхээгүй дээрэһээ иимэ ушар тохёолдобо гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Аймагай колхозуудта кукурузын тарилга мүн лэ хүлисэшэгүйгөөр унжагайруулагдажа байна. Июнь һарын гарахада, Сталинай нэрэмжэтэ колхоз (Улюн) түсэбэй ёһоор 190 гектарта тарихын оронд оройдоол 90 гаран гектар, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз 400 гектарай 311-ыень таряад байгаа. Тэрэ гэһээр хоёр—гурба хонобо. Эдэ колхозуудта кукурузын тарилга үшөөл дүүргэгдээгүй байһаар.

Кукурузые буурсаг абахаар, силостэ орохо ногоо хуряахаар хубаарилха буруу һанал бодол баримталдаг колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд бии. Үнэндөө кукурузынгаа тарилгые мүнөө болотор унжагайруулаад, тэрэнээ сагааруулха, зүбтүүлхэ гэжэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд энэ газар дээрэһээ эдеэшэнтэһэн буурсагуудые хуряахабди, нүгөө газар дээрэһээ силостэ оруулагдаха эшэ намаануудые хуряаха гэжэ тарилгые оройтуулбабди гэжэ мэдүүлдэг байха юм. Жэшээлхэдэ, Ворошиловай (түрүүлэгшэнь нүхэр Зверьков), Карл Марксын (түрүүлэгшэнь нүхэр Бубеев), Сталинай (түрүүлэгшэнь нүхэр Санжиев), Ленинэй (түрүүлэгшэнь нүхэр Устинов) нэрэмжэтэ колхозууд эдеэшэнтэһэн буурсагуудые, силостэ оруулагдаха ногоо хуряахаар кукурузынгаа полинуудые тэн хахадаарнь хубаажа байнхай. Эдэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй алдуунуудые партиин айком болон аймгүйсэдком мэнэ гэһээр заһаха ёһотой.

Мүнөө кукурузын эшэнүүдэй ургахын урда тээ газарайнь хүрьһые зөөлэрүүлхэ, шииг нойто бариха зорилгоор илангаяа хатуу, шабарлиг хүрьһэтэй полинуудые борнойлхо хэрэгтэй байгаа. Теэд энэ хүдэлмэри аймагай нэгэшье колхоздо үнгэргэгдэнэгүй.

Тиихэдэ мүн хартаабхын тарилга нобшо удаанаар ябуулагдана. Майн 25-һаа 30 болотор аймагай колхозуудта оройдоол 60 гектар газарта хартаабха таригдаа. Тэрэнһээ хойшонхи үдэрнүүдтэшье энэ шухала хүдэлмэри урагшаа ябуулагданагүй.

Саг орой болоо. Хабарай тарилга дээрэ колхозуудай, Куйтунска МТС-эй бүхы хүсые элсүүлжэ, энэ шухала кампаниин ябасые түргэдхэхэ тушаа аймагай партиина, советскэ хүтэлбэрилхы организацинууд эрид шууд хэмжээнүүдые абаха ёһотой.

Г. Дмитриев.

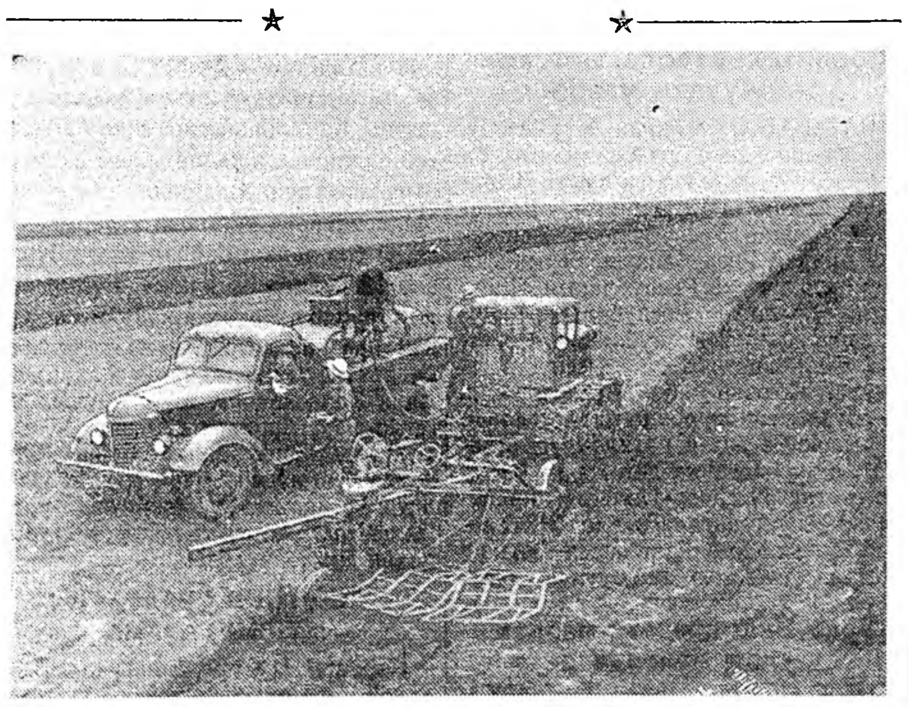

Казахска ССР-эй Кустанайска областиин «Борковско» гэжэ тарянажалай совхоздо полевой хүдэлмэринүүдэй час бүхэнние алмахын тулада тракторнуудта борозда дээрэнь заправка хэлгэ һаяхан эмхидхэгдэбэ. Тракторна бригада бүхэндэ бензин шэрэдэг машина үгтэнхэй. Тэрэнь тракторнуудта горючи абаашадаг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тракторта поли дээрэнь заправка хэжэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

ЯРУУНЫН АЙМАГТА

ШЭНЭ ГАЗАР ХАХАЛАГДАБА

Комсомольско сомоной Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоз 10 үдэрэй туршада ороoһото культурануудые тарилгаяа дүүргээд, 73 гектар шэнэ газар хахалаад байна. Энэ колхозой поли дээрэ хүдэлжэ байһан Эгэтын МТС-эй трактористнар Н. Куликов, Ю. Фомин гэгшэд «АТЗ-НАТИ» трактораар үдэр бүриингөө даалгабари 150—200 процент дүүргэнэ.

ҺУРАГШАДАЙ ХҮСӨӨР

Майн 21—22-ой үдэрнүүдтэ аймагай центрын дунда һургуулиин һурагшад Маленковой нэрэмжэтэ, «Путь социализма», «Улаан туяа» колхозуудта ошожо, кукуруза тариха хүдэлмэридэнь ехэхэн туһа хүргэһэн байна. Жэшээлхэдэ, Маленковой нэрэмжэтэ колхоздо 50 гаран һурагшад 2 үдэрэй туршада хүдэлмэрилхэ зуураа, 60 гектарта кукуруза гараар тарижа үгөө. Мүн «Улаан туяа» колхоздо һурагшадай хүсөөр 41 гектар кукуруза таригдаһан байна.

ХАРТААБХА ТАРИЛГАЯА ДҮҮРГЭБЭ

Сосново-Озёрско сомоной «Улаан туяа» колхоз хартаабха тарилгаяа майн 24-дэ дүүргэбэ. Эндэ аймагай центрын һургуулиин багшанар Василий Николаевич Башкуев, Анатолий Ешеевич Ешеев гэгшэд ехэ һайнаар хүдэлмэрилжэ, колхознигуудта эрхим жэшээ харуулаа.

Эндэ хамта 18 гектар хартаабха таригдаба.

ТҮРҮҮ ТРАКТОРИСТ

Сосновско МТС-эй 4-дэхи тракторна бригадын тракторист Б. Ж. Жамсуев «Улаан-туяа» колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилхэ зуураа үдэр бүриингөө даалгабарие 130—167 процент дүүргэнэ, тарилга һайн шанартайгаар хэнэ.

СИЛОСНЭ БАРИЛГАНУУД ХЭГДЭНЭ

Маленковой нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь БМАССР-эй Верховно Соведэй депутат нүхэр Цыдыпов) КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолые бодотоор бэелүүлхын түлөө нилээд ехэ хүдэлмэри хэжэ байна. Колхозой правлени силоснэ барилга хэхын тула тусгаар бригада бүридхөө. Мүнөө тэрэ бригадань дүршэл ехэтэй дархан Цынгэ Раднаевай хүтэлбэри доро 3 башни барижа дүүргээд байна. Энэ бригадынхид 55 үдэрэй туршада 11 силоснэ набтар башни бариха уялга абаба.

Ж. Дамдинов.

Алдарта Байгал—арюухан далай

(Ород арадай дуун)

Алдарта Байгал—арюухан далай,
Алдарта онгосо—омулиин торхо.
Эй, баргажан, далайе долгилуул,
Ээлтэй үлөөл даа тамархам.

Хүндэ гэнжые удаан соо шэрээб,
Хүйтэ халуунии үзөөб Акатуйда.
Нүхэрэйнгөө туһаар би тэрьелээб,
Тиижэ сүлөөдэ гарааб даа.

Шилка, мүн Нерчинск аюулгүй
мүнөө,
Шииpаг харуулшад намайе
баряагүй.

Ойром хүрөөгүй ангууд—би үлөөб,
Хойноһоом буудаа—тудаагүй.

Үдэр һүниие илгаагүй гүйгөөб,
Тойрон гарааlби хото городууды.
Таряашан хүүхэд хилээмэ үгөөл,
Тамхяа залаал даа хүбүүдынь.

Алдарта Байгал, арюухан далай,
Алдарта далбага—соорхой
самсамни.

Эй, баргажан, далайе долгилуул,
Буудалай дуун шангадаад байн.

Г. Чимитовэй оршуулга.

Ш. НИМБУЕВ

Хандахан тухай шүлэгүүд*)

8. ХАНДА ЮУ ОЛООБ?

Гоёхон ялагар
Мүлигэр нюргатай,
Гороохын хахадтал
Тобхор бэетэй
Сохо олоод,
Һайрхажа асараа,
Соохор хадань
Һайхашаан наадаа...
Гүйдэг нааданхайнь
Гүйһөөр гүйшоо,
Гэшхүүрэй забһар руу
Гэнтэ унашоо.
Хандахан уйлаал даа,
Хайратай байгаа даа.

9. ХАНДЫН ГАЙХАЛ

Аадар шааян
Адхарна.
Ханда гайхан
Харана:
«Энэнь юрэдөө
Юуниинь гээшэб?!
Хэниинь хаанаһаа
Адхана гээшэб?!»
Газаа тээшээ
Тэгүүлнэ,
Гараа үүдээр
Гаргана.
Альгынь аадар
Норгоно.
Ханда хаража
Жаргана.

10. ХАНДЫН БАТИИНХАА ҮМДЭҺЭН ТУХАЙ

Хандын батиинхаа
Үмдэхые
Хаража нэгэтэ
Үзөөбди:
Һууба, һууба,
Нособо, нособо.
Бодон гэхэдээ,
Ябан гэхэдээ
Зүүн хүлэйхеэ
Баруун хүлдөө,
Баруун хүлэйхеэ
Зүүн хүлдөө
Угалжархинхай,
Угаа хүхюутэй,
Ооһороо шэрэнхэй.
Уюулхаа ерээ бэлэй.

11. ХАНДА ЮУ ҮРГЭЭГЭЭБ?

Борбилоо һууба
Газарта,
Борьбо дээрээ
Согсолзон.
Ханда хараад,
Хорхойтобо.
Хам шүүрэхээр
Дүтэлбэ.
Борбилоо дээшээ
Дэгдэшэбэ,
Боролжо дээрэ
Тогтошобо.
Ханда хараһаар
Үлэшоол даа,
Хайран нааданхай
Ябашоол даа.

12. ХАНДЫН АМАЯА БЭДЭРҺЭН ТУХАЙ

Хандын шүлөө
Халбагаар уухые,
Улхан сооһоо
Удхажа һуухые
Хараад үзэгты,
Ажаглаад байгты:
Халбагаа һарюу
Хэлтэгы бариха,
Хахадһаань багаар
Шүлөө удхаха,
Адхан, дуһаан,
Амаяа бэдэрхэ...
Өөрөө ууһандаа
Урмашан хүхихэ.

13. ГАЙТАЙХАН АСУУДАЛ

Хандаяа эжынь
Ябаган шаргаар
Шэрэжэ ябаба.
Ханда эжыгээ
Ябажа ябатараа,
Гэнтэ байлгаба.
Өөрөө бодоод,
Эжыгээ һуулгаба
Өөрөө тиигээд
Шэрэхээр жүдхэбэ.
Жүдхэбэ, жүдхэбэ —
Туһагүй.
Татаба, татаба —
Аргагүй:
Гайтайхан байшаба,
Гайхажа оробо:
«Яахадаа ябанагүйб?
Яахадаа шэрэгдэнэгүйб?!»

*) Түгэсхэл. Эхиниинь майн 31-нэй номерто.

Байгаалиие шэнжэлхэ эрдэм ухаанай темэдэ хөөрэлдөөн

Далайнуудай ба океануудай түүхэһээ

Донбасста гү, али Сибирьтэ шахта лтахадаа, Москва голой эрьеын рмэг элһые, Тянь-Шанай гү, али малайн үндэрнүүдгэхи мэлигэн ойнуудые шэнжэлхэдээ, далайн эб амитадай шулуулиг болоһон эгдэлнүүдые гү, сараануудые ха-жа болохо байна. Хэдэн миллион, таад миллион жэлэй турша соо нта байгаалиин ямар хубилалтада һон тухайдань үни үгы болоһон итадай аймагай үлэгдэлнүүдэй жэ тэмдэгүүд гэршэлэн харуул-

Малтажа олоһон зүйлнүүдэй шу-а талань ганса энээгээршье хи-ралагданагүй. Мүнөө байгша да-нуудай эрьеһээ хэдэн зуугаад, таад километрын хараандахи га-нууднаа олдодог далайн амита-үлэгдэлнүүд юун тухай гэршэл-гэхэдэ, эртын эртэ сагта тэдэ агуудай һуурида далай байһан шэргэжэ, амита зүйлнүүдынь д, далайн оёорто үлөө.

лдэб оронуудһаа олдоһон юумэ-дые шэнжэлэн жэшэжэ үзэхэдэ, эһэн далайнуудай түхэл хэлбэ-, урдын урда сагай түби дайда-дай ба океануудай хилэнүүдые, рай бүмбэрсэгэй газаа талын хы бүрилдэлэй түүхые тодор-ион мэдэжэ болохо байна. Нефть, р, шулуу нүүрһэн, магни, даб-калийна дабһан, сагаан шохой, ба бусад олон янзын баяли-далайнуудай түүхэтэй холбоо-оор бии болоо.

зар дэлхэй бүрилдэһөөр 5 мил-рд шахуу жэл болоо гэжэ эрдэм н элирхэйлэн мэдэнхэй. Зургаан огой турша соо замбуулин дэлхэй гансата бии болгогдоһон юм гэдэг шажанай бүдүүлиг номнолой—мухар һүзэгтэй, мунхаг хүнүүдые мэхэлхэ зорилготой номнолой худал хуурмагые шэнжэлхы эрдэм ухаан арсахын аргагүйгөөр тодоруулан харуулаа.

Газар дэлхэйн бүрилдэһэн сагһаа хойшо манай планетэ өөрөө, тэрэ шэлэн амитадай аймаг барандаа улам хүгжэхэ угаа ехэ зам гаталһан байна. Хоёр миллиард жэлэй урда тээ Газар дэлхэйн дүрсын ямар байһан тухай хэлэхэнь бэрхэтэй. Юундэб гэхэдэ, тиихэ сагтахи газарай гадар талын үенүүдтэ амита зүйлнүүдэй сараа тэмдэгүүд үлөөгүй байха юм. Гэбэшье, миллиард хахад шахуу жэлэй урда тээхи байгаали тухай яһала олон баримта зүйлнүүд бии байдаг. Тэрэ үедэ Газар дэлхэйн июур талань ехэнхидээ уһаар эзэлэгдэнхэй байгаа. Нэлэнхы хуурай газарнууд багахан «аралнууд» шэнгеэр уһан далайн дундаһаа тобойн гарадаг байба. Тэдэнэй нэгэниинь СССР-эй мүнөөнэй европейскэ хубиин хойто талада ба Скандинавида байһан юм. Украинын урда талын, Сибириин ба Хойто Америкын мүнөө эзэлдэг территори дээрэ «аралнууд» байһан янзатай. Эртэ урда сагай океан хэлбэр дүрсынгөө талаар бага зэргэ хубилаад, миллиард шахуу жэлэй туршада байһан түүхэтэй. Океанай уһан соо элдэб янзын ургамалай, амитанай аймаг — тон жэжэхэн замагууд, бишыхан клеткэтэй амитад, медузууд, хорхойнууд гэхэ мэтэ элбэгжэһэн байгаа.

Океан соо амита зүйлнүүд хайшан гээд бии болооб? «Бурханай» зарлигаар бүхы амита бодосууд бии болгогдоо юм гэһэн үльгэр домогые үмөөрэгшэдтэй хэдэн зуун жэлдэ тэмсэжэ, эрдэмтэд ехэ юумэ хэһэн байна. Бүхы амита зүйлнүүд дотор бии байжа, тон шухала үүргэ дүүргэдэг бодос — углерод хамат Юртэмсэдэ ехээр таранхай гэжэ, амита зүйлнүүдэй саашадаа хүгжэхэдэ таатай зохид эрхэ байдал хангаха хэрэгтэй гэжэ огторгойе шэнжэлдэг эрдэм ухаанай ашаар тодорхойлогдоо.

Ажамидаралай хүгжэхэ тон зохид нүхэсэл эртэ урдын океан дотор бии болоһон байна. Океанай уһан соо амита зүйлнүүдэй бүрилдэхэдэ шухала углерод ба ондоошье бодосууд элбэг байгаа. Саашадаа улам хүгжэжэ белогой түхэлтэй зүйлнүүд, орёо нарин органическа бодосууд бүрилдөөд, удаан саг соо хубилһаар ургамалай ба амитанай аймагууд боложо шэнэ шанар олоһон байна.

Амиды организмуудай анхан бүрилдэлгэ Газар дэлхэйн түүхэдэ гайхамшаг ушар болоһон байгаа. Тэдэнэй нүлөөгөөр манай дэлхэйн гадар талада ба уһануud соо химическэ, геологическа хубилалтанууд боложо эхилһэн юм. Амита зүйлнүүд элдэб бодосуудай үтэг үлэгдэлнүүдые ехээр сугларуулһан, наранай элшэ хүсые хэрэглэһэн, Газар дэлхэйн атмосферэдэхи газуудай хубааралгые хубилгаһан байна. Тиимэ газууд уһан соохи дабһанда нүлөөлжэ, элдэб бодосуудые тунааһан, хүрьһэ бии болгожо захалһан байгаа.

500 миллион үлүүтэй жэлэй урда олон хаданууд бүрилдэһэн янзатай байна. Дэлхэйн хойто хубида океанай оёор өөдөө тобойн гараад, Канадын ба Гренландиин мүнөө эзэлдэг ехэ дайда бии болоһон юм. СССР-эй мүнөөнэй европейскэ хубинь хуурай дайда байгаа гэхээр. Дэлхэйн урда хахадта илангаяа ехэ хубилалта болоод, Гондван гэжэ нэрэшэһэн ехэ түби бүрилдөө. Тэрэнэй территоринь Урда Америкэһээ эхилээд зүүлжээ Австрали хүрэтэр үргэлжэлдэг байгаа гэхэ. Мүнөөнэй Атлантическа океанай урда хубинь, Индийскэ океанай ехэхэн хубинь хуурай газар байһан юм. Гансал Номгон далайн оршондо үргэлжэ уһан үни холоһоо хойшо халбайжа байгаа гэжэ тодорхойлогдонхой.

Далайн оёорой улам ехээр өөдөө тобойн гараһанһаа шалтагаалан, дэлхэйн хойто хахадта ехэ дайда бии боложо, Канадаһаа Карели хүрэтэр нэмжыһэн байна. Сибириин тала дайда бүри үргэн болоо. Дэлхэйн хойто хахадта хуурай газарай бии болохын хажуугаар, далайн оёор доошоо орожо, ниитэ талмайнь нэмэһэн байгаа. Гэбэшье, далайн оёорой дээшээ тобойн гаралгань доошоо шэнгэлгэһээ булюу байһан юм. Шулуу нүүрһэнэй анхан бүрилдэхэ үеэр (210—265 миллион жэлэй саана) хуурай дайданууд ба «аралнуудые» нэгэдхэһэн хойто зүгэй үргэн түби дайда бии болоо.

Хойто түбиин ба Гондван гэдэг дайдын хоорондо ехэ океан тогтоһон шэнжэтэй. Эрдэмтэд тэрээниие Тетис гэжэ нэрлэһэн байгаа. Мүнөө сагай карта хэрэглэн шэнжэлхэдэ, Тетис океан Центральна Америкэһээ эхи абажа, мүнөөнэй Атлантическа океание, Урда Европые, Центральна Азиие хүндэлэн гараад, зүүлжээ Номгон далайн баруун хубида туласа ошодог байба.

150 миллион шахуу жэлэй урда тээ байһан хуурай газар доошоо шэнгэжэ эхилээд, океанай талмай улам үргэдөө. Хойто зүгэй ехэ түби гурбан хуби боложо хубаарһан байна. Нэгэ хубинь — Хойто Америкын, Гренландиин, Исландиин ба Англиин мүнөөнэй территорие, хоёрдохинь — Скандинави, Финлянди, Карели, Кольско хахад аралые, гурбадахинь — Зүүн Сибирь, Центральна Ази, Хитад, Индо-Хитадые ба Малайн архипелагай зарим хубиие эзэлдэг байгаа. Гондванда хабаадаха урда зүгэй хуурай дайдань мүн лэ гурбан хуби болгогдожо океанай уһаар хубаагдадаг байба. Нэгэ хубинь — Урда Америкын ба Африкын, хоёрдохинь — Индиин ба Мадагаскарай, гурбадахинь — Австралиин территорие эзэлдэг байгаа. Дэлхэйн океанууд 20 миллион шахуу жэл соо тиимэ ехэ дайдые эзэлжэ байһан юм. Тэрэнэй удаа хуурай дайданууд бии боложо эхилһэн аад, уданшьегүй уһанда абтан шэнгэһэн байгаа.

60 миллион үлүүтэй жэлэй саана олон хада ууланууд бүрилдэн бии болоһон шэнжэтэй. Азида—Памир, Гиндукуш, Гималай, Европодо — Альпын, Аппениинэй, Карпадай, Балканай, Крымэй ба Кавказай хаданууд тобойн гараһан юм. Тиихэ үеэр Тетис океан шэргэжэ, тэндэнь Дундада, Хара, Каспиин далайнууд лэ үлэһэн байна.

Саашадаа 60 миллион шахуу жэл үргэлжэлһэн кайнозойско ээрэ гэдэгэй хугасаа соо далайнуудай ба океануудай түхэл хэлбэринь хубилһаар лэ байгаа. Миллион шахуу жэлэй саана, кайнозойско ээрын эсэс багта, хүн бии болоһон түүхэтэй.

Манай Эхэ оронние тойроод байдаг далайнууд миллион жэлэй туршада бүридөө. Хада уула шэнги хүжэ мүльһэнэй сугларалга далайнуудай хубилалгада ехэ үүргэ дүүргэһэн байна. Жэшээлхэдэ, 20 мянга хүрэхэгүй жэлэй саана хүжэ мүльһэн хайлаад, мүнөөнэй Балтиин далайн оршондо угаа ехэ хонхор ганга үлэһэн байгаа. Тэрээн дотор һайрамай уһан дүүрэжэ ехэ нуур тогтоод, 3 мянган жэлэй һүүлээр баруун зүгтөө — Хойто далайтай, хойто зүгтөө — Сагаан далайтай ниилэһэн байна. Уһанайнь дабһатай болоходо, далайн амитад сугларһан байгаа.

Балтикын эрье шадар далайн амитадай үлэгдэлнүүдэй олдодог ушар юун тухай гэршэлнэб гэхэдэ, мүнөө полярна далайнууд соо ябадаг заахан нольдинууд тэрэ үеын далай дотор олон байһан болоно. Иольдито далай мянга хүрэхэгүй жэл соо байжа үргэлжэлөө. Хуурай дайда хөөрэн гаража Балтиин далай океанһаа таһараад, хүжэ мүльһэнэй хайлахада далайн уһан дабһагүй болоһон байна. Тэрээнһээ шалтагаалан тэндэхиин амитад үхэжэ, сэбэр уһанда амидарагшад үдэһэн болоолтой. Энэ нуурай хоёр мянга табан зуугаад жэл соо байгаад дахинаа Хойто далайтай ниилэхэдэнь, далайн амитадай аймаг гол түлэб сугларһан байгаа. Дулаан уһатай нуур-далайн эрьеэр шулуун зэбсэгтэ үеын хүнүүд ябадаг байба. 2 мянган жэлэй саана дурсагдагша нуур-далайн оронда мүнөөнэй Балтиин далай бии болоо. Тэрэнэй түхэл хэлбэринь мүнөөшье хубилжа үргэлжэлһөөр. Нэгэ жэшээ абаад үзэе. Бүри XVIII зуунжэлэй үедэ (Скандинавска хахад арал дээрэ) далайн уһанай шоруу хэмые тэмдэглэһэн байгаа. 100 жэл болоод шалгахада, тэндэхиин эрьень 136 сантиметр нэмэһэн байба. Балтиин далайн хойто эрьеын бүри үндэр болоходо, урда эрьень бага багаар уруугаа

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта)

Советскэ правительственна делегациин Югославида ошоод байлга

БЛЕД, майн 31. **(ТАСС-эй тусхай корр).** Брионн арал дээрэ үнжэһэнэйнгөө һүүлээр Советскэ правительственна делегаци мүнөө үглөөгүүр «Ядранка» гэжэ яхтада һуугаад, порт Риекадэ ошоо.

Яхтын борт дээрэ Н. С. Хрущев, Н. А. Булганин, А. И. Микоян, Д. Т. Шепилов, А. А. Громыко, П. Н. Кумыкин, тэрэшэлэн Югославиин правительствын делегациин гэшүүд Э. Кардель, А. Ранкович, К. Попович болон бусад һуужа ябаа.

«Ядранка» гэжэ яхтын мачта дээрэ Советскэ Союзай гүрэнэй туг үргэгдөө.

Югославска далайн-сэрэгэй флодой дүрбэн корабль яхтын сахюул боложо ябалсаһан байна.

Үглөөнэй 10 часта «Ядранка» порт Риекадэ ерэжэ майн 3-най нэрэмжэтэ судна бүтээлгын верфьдэ зогсоо. Риекые 1945 оной майн 3-да Югославиин арадай армиин частьнуудай сүлөөлһые тэмдэглэн, энэ верфьдэ майн 3-най үдэрэй нэрэ олгогдоһон юм.

Фашистска эзэмдэгшэд хадаа порт Риекые ба верфине сүм һандаргаһан ба городой ехэнхи хубине мүн лэ һандаргалсаһан байгаа. Югославска ажалшад хадаа портые, городые болон тэрэнэй предприятинуудые, тэрэ тоодо верфине хүсэдөөр һэргээн бодхоогоо. Мүнөө тэндэ томо суднанууд баригдадаг болоо. «Ядранкын» Риекадэ ерэхэдэнь тус бүридөө арба мянган тонно шэгнүүртэй хоёр судна тэндэ байгаа. Эдэ суднанууд Югославска флодто зорюулагдан һаяхан бүтээгдэһэн байна. Швейцариин захилаар баһа нэгэ нимэ томо судна баригдаад упанда табигдаха болоод байна.

Порт Риекадэ ерэхэдэнь Советскэ правительственна делегацые Риека городой арадай комитедэй түрүүлэгшэ Эдо Ярдас, Хорватиин Арадай Республикын үйлэдбэрилэгшэдэй суглаанай вечын депутат Иво Богданович, майн 3-най нэрэмжэтэ Верфиин хүдэлмэришэдэй соведэй түрүүлэгшэ Владимир Старц, Верфиин директор Юре Вукасович, главна инженер Владко Винклер гэгшэд угтаа. Айлшадые амаршалхын тулада хүдэлмэриингөө хубсаһа һэлгэнгүйгөөр хүдэлмэришэд ажаллажа байһан газарһаа сэхэ ерэһэн байна.

Риекын арадай комитедэй түрүүлэгшэ Ярдас СССР-эй делегациин гэшүүдые амаршалха зуураа, уулзалга дээрэ байлсаһан хүнүүдтэй танилсуулаа.

Удаань Советскэ делегациин гэшүүд, Югославиин делегациин гэшүүд верфиин хүтэлбэрилэгшэдтэй хамта предприятиин цехүүдтэ орожо хараа. Н. С. Хрущев, Н. А. Булганин ба А. И. Микоян предприятиин хүтэлбэрилэгшэдтэй хөөрэлдөө, үйлэдбэриин эмхидхэлгэтэй ба техникэтэй танилсаа. Шэнэ техникые ба үйлэдбэриин шэнэ методүүдые хэрэглэхэ ябадалдаа амжалтануудые туйлахыень верфиин хүтэлбэрилэгшэдтэ, инженернүүд ба хүдэлмэришэдтэ Н. С. Хрущев хүсэһэн байна.

Удаань хоёр делегациин гэшүүд автомашинада һуугаад, Постойнуда (Словениин Арадай Республика) ошоһон байна.

Постойнуда ерэн сасуугаа СССР-эй правительственна делегаци, Югославиин делегациин гэшүүд гайхамшагта Сталактитова агы нүхые хараһан байна. Словениин Арадай Республикын хүтэлбэрилэгшэд айлшадые амаршалаа. Газар доорохи тон ехэ зал соо айлшадай хүндэлэлдэ зорюулагдан Словенскэ хүгжэмэй концерт болоо. Н. С. Хрущев, Н. А. Булганин ба А. И. Микоян хүндэтэ айлшадай дэбтэртэ гараа табяа.

Постойнуһаа правительственна хоёр делегациин гэшүүд автомашинануудта һуугаад, Блед город ороһон байна. Деревнинүүд ба городуудай хүн зон автомашинануудые угтан гарадаг байгаа. Словениин столица Любляныи үйлсэнүүдэй захаар хэдэн олон мянган гражданинууд зогсожо байгаа.

Словениин Арадай Республикын гүйсэдхэхэ вечын түрүүлэгшэ Борис Крайгер СССР-эй делегациин хүндэлэлдэ зорюулан майн 31-нэй үдэшэ обед үгөө.

Риекаһаа Блед орохо замдаа правительственна делегацинуудай гэшүүд советско-югославска хэлсээнүүдтэ хамаатай асуудалнуудаар һанамжанууд тухайгаа хөөрэлдэлгые үргэлжэлүүлһэн байна.

ЗАГРЕБ, июниин 1. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** Советскэ правительственна делегаци орон соогуур аяншалгые үргэлжэлүүлһээр. Тэрэ хадаа июниин 1-дэ Любляну ба Загребтэ хүрэһэн, мүн эдэ городуудай томо предприятинуудта ороһон байна.

Аяншалгын үедэ СССР-эй ба ФНРЮ-гэй правительственна делегацинуудай хоорондо Советскэ Союзай ба Югославиин һонирходог асуудалнуудаар һанамжанууд тухайгаа хөөрэлдөө хэлгэ үргэлжэлүүлэгдэһэн байна.

Словениин Арадай Республикын гүйсэдхэхэ вечын түрүүлэгшэ Б. Крайгер ФНРЮ-гэй президентын Бледтэхи байра соо СССР-эй правительственна делегациин гэшүүд Н. С. Хрущев, Н. А. Булганин болон А. И. Микоянай хүндэлэлдэ зорюулан үсэгэлдэр үдэшэ обед үгөө. Югославска делегациин гэшүүд Э. Кардель, А. Ранкович болон бусад обед дээрэ байлсаа.

Хани халуун оршон байдалда үнгэрһэн обедэй үедэ Б. Крайгер ба Н. С. Хрущев үгэнүүдые хэлэһэн байна.

Н. С. Хрущев, Н. А. Булганин, А. И. Микоян Словениин Арадай Республикын столица Люблянуда Бледһээ мүнөөдэр ерэжэ, «Литострой» гэжэ заводто ороһон байна. Энэ хадаа Югославиин индустрида шэнээр баригдаһан предприяти болоно. Энэ заводой барилга 1946 ондо эхилһэн юм. Тиигээд, удаадахи жэлдэнь түрүүшынгээ продукци үгэһэн юм. 1948 ондо түрүүшын турбина бүтээжэ гаргаа. Заводой барилга хүсэд дүүргэгдээгүй. Гэбэшье, тус предприяти гидроэлектротүхеэрэлгэнүүдые, руднигуудта хэрэгтэй түхеэрэлгэнүүдые Югославиин арадай ажахын хэрэглэмжэнүүдые хангаха, ондоо оронуудта худалдаха бусад продукци бүтээн гаргана. Жэшээлхэдэ, энэ завод үргэлгын кран, Пакистанда баригдажа байһан гидроэлектроцентральда хэрэгтэй түхеэрэлгэнүүдые бүтээн гаргадаг юм. Завод хадаа мүн бусадшье оронуудта түхеэрэлгэнүүдые худалдадаг байна.

Предприятиин хажууда хүдэлмэришэд ба албахаагшадай байха олон дабхар гоё һайхан гэрнүүд баригданхай.

Советскэ делегациин гэшүүдэй заводые харахадань, заводой директор инженер Божидар Гуштин, хүдэлмэришэнэй соведэй түрүүлэгшэ Иоже Ягер ба заводой захиргаанай ба инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй түлөөлэгшэд тайлбари үгэһэн байна.

Н. С. Хрущев, Н. А. Булганин, А. И. Микоян гэгшэд заводой байшангые ба предприятиин хүдэлмэрине һайшааһан тухайгаа элишэлэн мэдүүлһэн байна. Заводой цехүүдэй таарамжатай зохидоор, түмэр бетоноор баригдаһанда Н. С. Хрущев онсо анхарал хандуулаа.

Заводой түлөөлэгшэдтэй хөөрэлдэхэлөө Н. С. Хрущев иигэжэ мэдүүлээ. Заводтохи технологическа процесс тухай олон юумэ хэлэжэ шадахагүй байнаб. Юуб гэхэдэ, энэ процесстэй танилсахын тулада саг ехэ хэрэгтэй болохо байна. Заводой байшан тухай хэлэхэ болоо һаа, таарамжатай зохидоор, үнэгүйгөөр ба шадамараар баригдаһан байна.

Заводой хүтэлбэрилэгшэд хадаа заводой фотозурагуудтай альбом советскэ делегацида бэлэг баряа. Бэлэгэйнь түлөө баясхалан хүргэхэ зуураа, энэ альбомые советскэ инженернүүдтэ харуулхаб гэжэ Н. С. Хрущев хэлээ.

Н. С. Хрущев, Н. А. Булганин, А. И. Микоян заводой түлөөлэгшэдые СССР-тэ ошохыень уряа. Тэндэ ахадүү ёһоор угтагдаха байхат гэжэ тэдэндэ хэлээ.

«Литостройдо» ороһоноймгоо һүүлээр СССР-эй делегациин гэшүүд Хорватиин Арадай Республикын столица—Загреб ороһон байна.

Вокзал дээрэһээ советскэ делегациин ябахада баярай үдэшэлгэ хэгдээ. Советскэ ба Югославска тугуудаар вокзал гоёон шэмэглэгдэһэн байгаа. Хүндэтэ харуул табигдаа. СССР-эй ба Югославиин гүрэнэй гимнүүд наадагдаа.

Советскэ айлшадай город соогуур ябахадань Люблянын хүн зон үйлсэдэ олоороо гаража, тэдэнине халуунаар амаршалаа.

Далайнуудай ба океануудай түүхэһээ

(Түгэсхэл)

орожо, далайн талмай улам нэмэһэн байна.

Манай урда далайнуудай геологическа түүхэ бүри һонирхолтой юм. 13 миллион шахуу жэлэй үедэ Венһээ Аралай далай хүрэтэрхи дайдые Сарамат далай эзэлдэг байгаа. Хуурай газар улам ехээр тобойн гаража, Хара, Азовско ба Каспиин далайнуудай бассейные Дундада далайһаа таһалан тусгаарлаһан юм тэхэ. Эрдэмтэд тэрээнине Понтическа нуур-далай гэжэ нэрлэһэн байгаа. Россиин тэгшэ талаар хойноһоо урагшаа урдадаг олохон гол мүрэнүүдэй шудхаран ороһон дээрэһээнь Понтическа нуур-далайн уһан дабһагүй болоо. Кавказай оршондохи хуурай газар улам нэмэжэ, Понтическа далайһаа Хара ба Каспиин далайнууд хубааран гараһан байна. Хара далай Дундада далайтай холбогдоод, далайн амитад сугларан. Понтическа далайда байдаг амитадһаа үхэнгүй үлөөшэнь Хара далайн дабһагүй баруун-хойто хуби руу, Азовско далай худар нүүһэн юм.

Гэхэ зуура, Каспиин далай соо тиимэ амитад илангаяа һайнаар үдэхэ аргатай болоһон байгаа. Каспиин селёдко, хилмэ, севрюгэ, белуга болон ондоошье загаһад понтическа үеһээ хойшо үлэнхэй. Каспиин далай шэнги онсо өөрэ янзын амитадтай ондоо нэгэшье далай дэлхэй дээрэ байхагүй. Энэнэй түхэл хэлбэринь он жэлнүүдэй үнгэрхэтэй хамта улам ехээр хубилаа: урдын урда сагта Кама мүрэнэй адаг хүрэтэр халбайн эзэлдэг байһан аад, нуурай хэмжээтэй болотороо хороо. Гүнзэгы хонхор соо гол мүрэнүүдэй уһан сугларжа, Аралай далай тогтоһон байгаа. Ууралтан хубилжа дабһалиг болоһон уһанда тааралха амитад — тээли, һалбарга (сазан), вобла гэхэ мэтэ загаһад—гол мүрэнүүдһээ сугларан, Аралай далайда үдэһэн байна.

Манай урда зүгтэхи далайнуудай түүхэ нэмэжэ үргэлжэлһөөр. Сухумида ойрохон Хара далайн оёорто эртэ урда сагай Грециин Диоскури гэдэг городой үлэгдэл бии юм. Далайн иоруу нэмэжэ, эрье дээрэ байһан барилганууд уһанда шэнгэһэн ушартай болоно.

Дайнай урда тээхи ба мүнөөнэй Каспиин картые сасуулжа үзэхэдэ, Каспиин далайн хойто захада байһан Култук гэжэ залив үгы болоод, Комсомолец гэдэг залив ехээр хороһон байна.

Манай хойто далайнуудай түүхэһээ дулдыдан, амитадай аймаг онсо өөрэ шэнжэтэй болонхой. Хүжэ мүльһэнэй урдахаһаа урид Хойто Мүльһэтэ океанай дулаан уһан соо Атлантиин ба Номгон океануудай хойто хубидахи амитад сугларһан байгаа. Мүльһэтэ үеын эхилхэдэ тэндэхи амитад түригдэн, урда зүг худар нүүһэн түүхэтэй. Хүжэ мүльһэнэй урдажа шоморһоной һүүлдэшье тэдэ океануудай байдал хубилаагүй, юундэб гэхэдэ — полярна далайнуудай уһан хүйтэн, дабһагүй зангаараа үлэһэн байна. Тиимэл ушарһаа, Атлантиин ба Номгон океануудай хойто хубида треска, селёдко, сёмго, камбала, кит, хаб загаһан, шубууд ба бусад олон амитад бии байдаг. Уһанайнь хүйтэн ба дабһаар бага дээрэһээ, полярна далайнуудта эдэ амитадай орохо арга хаһагданхай. Полярна далайнуудай түхэл хэлбэринь мүнөөшье хубилжа үргэлжэлһөөр Мурманай эрье улам үндэр болоно; 350 жэлэй үеэр Сагаан далайн эрьедэ байһан олохон деревнинүүд мүнөө уһанһаа сааша 5—6 километрын хараанда ябашанхай. Франц-Иосифой газартахи 300 метр добуун дээрэ хаб загаһанай яһан олдодог.

Номгон океан тон үни эртэ сагта бии болоһон түүхэтэй. Тиигэбэшье һаань, манай зүүн зүгэй далайнууд «залуу» байна. Эдэнэй тогтоһоор миллион тухай жэл үнгэрөө. Азиин тибэй захаархи хуурай газар доошоо орожо, Берингэвэ хоолой бии болоод, урдын уула шэлэнүүдһээ ольторогууд бүрилдэһэн юм гэдэг. Берингэвэ, Охотско ба Японско далайнуудые Номгон океанһаа илган тусгаарладаг Алеутска, Курильска, Японско ольторогуудай уг гарбалынь тиимэ байгаа. Тэрэшэлэн вулкануудтай холбоотойгоор шэнэ ольторогуудшье бии болоһон байдаг.

Океануудай түүхые шэнжэлэн шудалалга эрдэм ухаанай талаар һонирхолтой байхаһаа гадна, мүн арадай ажахыда шухала удхашанартай. Океанууд, далайнуудай түүхые дэлгэрэнгыгээр шудалхадаа, ашагта малтамалнуудай хайшан гэжэ бүрилдэһые, далай ба океанууд соо ямар амитадай байдагые һайн мэдэжэ, түгэс бүрин ашаглаха аргатай болохо байнабди.

Профессор В. БОГОРОВ.

Варшавска договорые эсэслэн баталалгын грамотануудые Польско Арадай Республикын правительствын хадагаламжада Советскэ Союз дамжуулан үгэбэ

ВАРШАВА, июниин 1. (ТАСС). Хани барисаан, суг ажаллалга ба харилсан туһалалсалга тухай Албаниин Арадай Республикын, Болгариин Арадай Республикын, Венгерскэ Арадай Республикын, Германска Демократическа Республикын, Польско Арадай Республикын, Румынска Арадай Республикын, Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай ба Чехословацка Республикын хоорондо 1955 оной майн 14-дэ Варшава городто баталагдаһан договорые СССР-эй Верховно Соведэй Президиум 1955 оной майн 25-да эсэслэн баталһан байна. Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай эсэслэн баталалгын грамотануудые Польско Арадай Республикын правительствын хадагаламжада ССР Союзһаа Польско Арадай Республикада байдаг Онсо ба Бүрин эрхэтэ посол П. К. Пономаренко СССР-эй правительствын зүгһөө мүнөөдэр дамжуулан үгөө.

СССР-эй эсэслэн баталалгын грамотануудые дамжуулан үгэлгэ тухай протоколдо СССР-һээ Польско Арадай Республикада байдаг Онсо ба Бүрин эрхэтэ посол П. К. Пономаренко, Польско Арадай Республикын Гадаадын Хэрэгүүдэй министр С. Скшешевский гар табяа.

Советскэ эсэслэн баталалгын грамотануудые хадагаламжада үгэхэ үедэ Советскэ талаһаа СССР-һээ Польшодо байдаг Посольствын харюусалгатай хүдэлмэрилэгшэд, Польско талаһаа—Польско Арадай Республикын Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын харюусалгатай хүдэлмэрилэгшэд байлсаа.

Варшавска договорые эсэслэн баталалгын грамотануудые Польско правительстводо Болгари дамжуулан үгэбэ

ВАРШАВА, июниин 1. (ТАСС). Хани барисаан, суг ажаллалга ба харилсан туһалалсалга тухай Албаниин Арадай Республикын, Болгариин Арадай Республикын, Венгерскэ Арадай Республикын, Германска Демократическа Республикын, Польско Арадай Республикын, Румынска Арадай Республикын, Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай ба Чехословацка Республикын хоорондо баталагдаһан договорой эсэслэн баталалгын грамотые дурсагдаһан договорой 10-дахи статьягай ёһоор Польско правительствын хадагаламжада Болгариһаа Польшодо байдаг посол Георгий Петров үсэгэлдэр дамжуулан үгөө.

Урда Вьетнамдахи байдал улам хурсадана

НЬЮ-ЙОРК, июниин 1. (ТАСС). Агентствонуудай мэдээсэһэнэй ёһоор, феодально-шажанай бүлгэмүүдэй ба Нго Динь Дьемэй толгойлдог урдавьетнамска правительствын хоорондо засагай түлөө тэмсэл һүүлэй үедэ дахин хурсадаба. Тус правительствые Холбоото Штадууд дэмжэдэг юм. Энэ тэмсэл хадаа урдавьетнамска армиин ба шажанай бүлгэмэй отрядуудай хоорондо болоһон зэбсэгтэ тулалдаануудта хүргэһэн байна.

Бүхы фронтнууд дээрэ бүлгэмүүдэй зүгһөө партизанска ябуулгануудые хэлгэ шангадаа гэжэ Юнайтед Пресс агентствын сайгонско корреспондент мэдээсэнэ. Сайгонһоо баруун урагшаа правительственна сэрэгүүдэй механизированнэ частьнуудай дабшалгые удааруулха зорилгоор «Хоа-Хао» бүлгэмэй отрядууд харгынууд болон хүүргэнүүдтэ миинэ табиһан байна. Тиихэтэй хамта «Хоа-Хао» бүлгэмэй отрядууд дайсанайнгаа бүхэжүүлэгдэһэн постнуудта добтолгонуудые хэнэ. «Хюдалгын дай» хэхэб гэжэ урдавьетнамска премьер-министр Нго Динь Дьемэй заналта хэһэнһээ хойшо «Хоа-Хао» ба «Бинь Кеюен» гэжэ бүлгэмүүд бүри эдэбхитэйгээр ябуулга хэдэг болоо. Генерал Нгуен Ван Хинь Нго Динь Дьемтэй арсалдадаг байһан дээрэһээ урдавьетнамска армиин генеральна штабай начальнигай тушаалһаа гаргагдаһан байгаа. Тэрэ хадаа Нго Динь Дьемдэ эсэргүүсэн орохын тулада урдавьетнамай баруун талын районуудта «сүлөөлэлгын» арми байгуулха оролдолго гаргана гэжэ мэдээсэгдэнэ.

«Нью-Йорк Геральд Трибюн» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, Нго Динь Дьемэй Холбоото Штадуудтай барисаатай байһан ябадал тэрэнине Урда Вьетнамай хүн зоной, илангаяа таряашадай дунда хүндэгүй болгоно. Таряашад хадаа Нго Динь Дьемэй засаг түрэдэ эсэргүүсэн восстани хэнэ.

Хабаровска театрын түрүүшын зүжэг

Хабаровскын хүгжэмтэ комедиин театр манай Улан-Удэ городто гастролёор ерээд байна. Театрын коллектив майн 31-нэй үдэшэ Бурят-Монголой гүрэнэй Ленинэй орденто оперо ба баледэй театр соо «Вольный ветер» гэһэн түрүүшынгээ зүжэг городой ажалшадта харуулба. Хүгжэмынь Сталинска шангай лауреат композитор Дунаевскиин, текстнь Винников, Крахта, Типота гэгшэдэй.

Зүжэгэй гол рольнуудта: Клементина Марич—артистка Л. П. Горич, тэрэнэй басаган Стелла—РСФСР-эй габьяата артистка А. В. Грибкова, Пепита—артистка Н. И. Симонова, Янко—артист А. С. Закаткин, Микки—РСФСР-эй габьяата артист И. Ю. Войнаровский, Фома—артист В. Н. Мащук, матрос—артист В. А. Гримм гэгшэд наадана. Тэрэшэлэн артистнууд Молчанов, Дубинин, Ткаченко болон бусад энэ зүжэгтэ хабаадалсаа.

Режиссерынь РСФСР-эй габьяата артистка А. В. Грибкова, театрын главна дирижер И. С. Гуревич, В. В. Бурдинэй эскизээр сценэнь гоёгдоһон, костюмуудынь оёгдоһон байна.

Театр июниин 20 болотор Улан-Удэдэ байха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: зүжэгэй нэгэ сценэ.

С. Доржиевай фото ба **текст.**

Усть-Ордын национальна округто

2. ЕХЭ ҺҮ ҺААҺАНАЙ ТҮЛӨӨ НЭМЭЛТЭ ТҮЛЭБЭРИ

Нукутска аймагай колхозуудай һаалишад ехэ һү һаахын түлөө социалистическэ мүрысөө эмхидхээд, эрхим амжалта туйлажа байна. Жэшээнь, Калининай нэрэмжэтэ колхозой һаалишад ажалай эрхим дүнгүүдые харуулна. Һаалишан Антонина Медведникова үнгэрһэн 7 һарын хугасаа соо даажа байһан үнеэн бүриһөө 1260 литр һү һаажа, мүрысөөндэ түрүүлбэ. Эрхим ажалайнгаа түлөө тэрэ 360 литр һү нэмэлтэ түлэбэри абаба. Тиихэдэ, түрүү һаалишад Анна Колесникова, Анна Тужилова гэгшэд тус бүридөө 270 литр һү нэмэлтэ түлэбэри абаһан байна. Энэ колхоз үнгэрһэн 7 һара соо 254.000 литр һү һаажа, һү һаалгаяа урда жэлэй энэ үеынхидэ орходоо гурба дахин дээшэлүүлбэ.

ПАРТИИН УРЯАГААР ХҮДӨӨ ГАРАНА

Партиин ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолые бодотоор бэелүүлхэ хэрэгтэ КПСС-эй Боханой айком горьтойхон анхарал хандуулна. Энэ тон шухала хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулхые хүсэһэн, хүдөө ажахые һайн мэдэхэ, баян дүй дүршэлтэй хэдэн арбаад коммунистнууд ба партийнабэшэ эдэбхитэд хүдөө гараба. Хүдөө гарагшад мүнөө малажалай фермэнүүдые даагшадаар ба таряанажалай бригадын бригадирнуудаар ажаллажа байна.

Жэшээнь, Балтахиновай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшын орлогшоор нүхэр Коньков, Молотовой, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудай малажалай фермэнүүдые даагшадаар нүхэд Павлов, Новопашин гэгшэд томилогдонхой.

ҮНДЭР БҮТЭЭСЭТЭЙГЭЭР АЖАЛЛАНА

Качугай аймагай Фрунзын нэрэмжэтэ совхоздо хартаабха тарилга түлэг дундаа ябажа байна. «СКГ-4» маркын машинаар хартаабха һуулгадаг нүхэр Татариновай агрегат бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана. Жэшээнь, үнгэрһэн дүрбэн үдэрэй туршада энэ агрегат 30 гаран гектарта хартаабха һуулгаба.

Д. Доржиев.

Залуушуулай вечер

Хоринн аймагай «Путь Сталина» колхозой дэргэдэхи комсомольско организаци муу бэшээр хүдэлмэрилнэ. Комсомолецууд зүжэг, концерт өөһэдынгөө хүсөөр бэлэдхэжэ колхознигуудтаа харуулдаг, мүн лекцинье уншадаг юм. Жэшээлхэдэ, һаяшаг колхозой клубта комсомольско организациин үүсхэлээр залуушуулай вечер эмхидхэгдээ һэн. Тэрэ вечер дээрэ комсомольско организациин секретарь Р. Цыренова «Залуу хүнэй моральна түхэл шэнжэ» гэһэн темээр лекци уншаһан байна. Мүн комсомолецууд тарилга дээрэ хүдэлмэрилжэ ябаһан колхознигууд, механизаторнуудта концерт харуулдаг байна.

И. Санжиева.

Футболоор городой түрүү һууриин түлөө

Майн 31-дэ футболоор городой түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн үргэлжэлбэ.

«Локомотив» стадион дээрэ «Строитель», «Буревестник» обществонуудай 2-дохи командануудай уулзаад, «Строитель» командынхид 5:2 гэһэн тоотойгоор илаһан байна.

Энэ үдэр «Динамо» стадион дээрэ «Урожай» обществын командынхид ПВЗ-гэй «Локомотивай» 3-дахи командынхидтай уулзаа. Тиин «Урожай» обществын командынхид нүгөөдүүлээ бэлэхэнээр шүүгээ.

Тэрэшэлэн уржадэр, городой стадионууд дээрэ футболоор городой түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн үргэлжэлөө.

БМАССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ транспортын «Локомотив», ПВЗ-гэй «Локомотив» обществонуудай 1-дэхи командануудай уулзаа. Энэ наадан транспортынхидай илалтаар, 5:0 гэһэн тоотойгоор дүүрээ.

«Динамо» стадион дээрэ «Буревестник», «Пищевик» обществонуудай 1-дэхи командануудай хоорондо мүрысөөн болоо. Энэ мүрысөөндэ «Пищевигэйхид» 3:1 гэһэн тоотойгоор шүүгээ.

«Локомотив» стадион дээрэ болоһон мүрысөөндэ «Стрела», «Мотор» обществонуудай футболистнууд уулзаа. Үсэд шанга тулалдаанай удаа 2:2 гэһэн тоотойгоор тэдэнэр тэнсээ.

Командануудай хоорондо үнгэргэгдэһэн мүрысөөнэй дүнгые харахада 6 очко абаһан транспортын «Локомотивай» 1-дэхи командынхид түрүү һуурида ябана. Тиихэдэ «Стрела», «Мотор» обществонуудай команданууд тус тустаа 5 очкотой болоод байна.

Е. Николаев.

Редактор Д. Л. ЛОБСАНОВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32. заместителя редактора — 32-74. отв. секретаря —27-37, партийной жизни, сельского хозяйства— 47-59, пропаганды и переводов — 35-14. культуры и быта, промышленности—34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00471. Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР. Зак. № 3277.